

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Evropská bezpečnostní a obranná politika –
bojové uskupení EU**

Autor práce: Pavla Hlubučková
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované
Vedoucí práce: Ing. Marek Breburda
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Marku Breburdovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
CÍL A METODIKA	7
1 POJEM BEZPEČNOST	9
1.1 Bezpečnostní prostředí České republiky.....	11
1.2 Bezpečnostní zájmy České republiky.....	12
1.3 Bezpečnostní politika ČR ..	13
1.3.1 Vojenská strategie České republiky	14
1.3.2 Bezpečnostní strategie ČR.....	15
2 EVROPSKÁ UNIE	16
2.1 Rozšiřování EU	18
2.2 Evropské pojetí lidské bezpečnosti (human security).....	19
2.3 Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP)	20
2.3.1 Orgány řízení a místa velení EU	22
2.3.2 Evropská bezpečnostní strategie	27
2.3.3 Nástroje společné bezpečnostní a zahraniční politiky EU.....	30
2.3.4 Lisabonská smlouva v evropské bezpečnostní politice.....	31
2.4 Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP).....	33
3 BATTLE GROUP	34
3.1 Druhy úkolových uskupení.....	36
3.2 Výstavba Battle groups.....	38
3.3 Časové normy pro nasazení BG EU.....	38
3.4 Operační prostředí prostoru nasazení.....	39
3.5 Vojenské operace.....	40
3.6 Podíl členských států EU na realizaci konceptu Battle Group.....	42
3.7 Česká republika a budování Battle Group EU.....	43
3.7.1 Politicko - vojenské ambice ČR	43
3.7.2 Příprava osob a výcvik jednotek CZE/SVK Battle Group EU.....	43
4 ŘÍZENÝ ROZHOVOR	46
5 SYNTÉZA	48

5.1 Je Evropská unie připravena nést svůj díl zodpovědnosti za světovou bezpečnost?	48
5.2 Je úkolové uskupení EU přínosem v oblasti zvyšování spolupráce členských států EU a rozvoje jejich vojenských schopností?	49
ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
Literární zdroje.....	52
Elektronické zdroje.....	53
SEZNAM ZKRATEK.....	54
ABSTRAKT.....	55
ABSTRACT.....	56

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Evropská bezpečnostní a obranná politika - bojové uskupení EU“ je zvoleno zejména proto, že pracuji v Armádě České republiky a je mi tato problematika blízká. Zajímám se o současný stav naší armády, sleduji její výcvik, připravenost a její začlenění v rámci mezinárodních sil.

Armáda české republiky v posledních letech prochází neustálými reorganizacemi, stále se mění charakter a struktura Armády České republiky, je upravována výše rozpočtu. Nákupy techniky jsou častými tématy, která se rozebírají v médiích.

Všechny tyto změny se odráží i na přístupu České republiky k zahraniční a bezpečnostní politice, tudíž téma bakalářské práce je tématem aktuálním, závažným a neustále se měnícím.

Česká republika se vzhledem ke svému geopolitickému postavení dostávala a může dostávat do bezpečnostního ohrožení bez vlastního zavinění. Ohrožení předchází především diplomatickým jednáním. Ale v krajním případě může ohrožení čelit i vlastní obranou, a hledáním spolehlivých spojenců, především koaličních.

Příklady takového jednání vychází z historie, kdy docházelo k budování vlastních jednotek v zahraničí. Jako tomu bylo v případě první a druhé světové války. Nemůžeme se izolovat nebo hledat jen silného protektora, ale musíme se spoléhat na širší bezpečnostní spojení.

Evropská unie si připomněla v březnu 2007 padesát let své existence. Je to rozhodně důležité jubileum z řady důvodů. Podařilo se uvést v život projekt, který postupně, krok za krokem, překonával odvěká traumata a frustrace velké části Evropy spojené s válkami, konflikty a nenávisť mezi národy. Evropská unie se za dobu své existence stala aktérem, který svoji vahou ovlivňuje politický, ekonomický a ve vzrůstající míře i bezpečnostní vývoj v globálním měřítku. A je zapotřebí klást si i mnohé otázky o perspektivách a možnostech do dalších let.

Jednou z těchto otázek je i otázka vnitřní a mezinárodní bezpečnosti. V období globálních bezpečnostních rizik je potřeba zdůraznit potřebu podílet se na vytváření bezpečného prostředí přímo v krizových oblastech a jejich stabilizaci přispět k udržení bezpečnosti a stability v Evropě.

Česká republika je součástí Evropské unie a je tedy spoluzodpovědná za podíl na ochraně zájmů Evropy a na snižování možných hrozeb. Působení v Evropských silách a silách NATO v rámci zahraničních operací, je úkol, který byl nosný pro rezort MO již

v minulých letech a bude před Českou republikou stát i nadále. Působení příslušníků rezortu MO v zahraničních operacích napomáhá mezinárodnímu úsilí k obnovení míru a bezpečnosti ve světě a současně je praktickým odrazem snahy ČR aktivně se zapojit do procesu stabilizace bezpečnostní situace také v oblastech, které se přímo nedotýkají jejich hranic, ale které bezpečnost ČR mohou ovlivňovat.

CÍL A METODIKA

Základním cílem bakalářské práce je zamyšlení se nad schopností Evropy a zároveň České republiky převzít svůj díl zodpovědnosti na globální bezpečnosti. Přiblížit evropské pojetí lidské bezpečnosti a změny v bezpečnostní strategii ČR, jež po začlenění do euroatlantických a evropských bezpečnostních struktur přispěla k posílení mezinárodního postavení země jako důvěryhodného partnera schopného přispět do mezinárodního úsilí v oblasti zajišťování obrany a bezpečnosti. Cílem je i zamyšlení, zda je Evropská unie schopna vytvořit silnější mezinárodní společenství, zda je jako globální činitel, připravený sdílet odpovědnost za globální bezpečnost.

Práce je rozdělena do několika kapitol. Metodická analýza základních problémů je součástí prvních tří kapitol. V první kapitole se práce zabývá definicí bezpečnosti, problematikou vojenské a bezpečnostní strategie ČR, bezpečnostním prostředím České republiky. Druhá kapitola je zaměřena na Evropskou unii z pohledu jejího pojetí lidské bezpečnosti, zabývá se Společnou zahraniční a bezpečnostní politikou a Bezpečnostní a obrannou politikou Evropské unie. Práce hodnotí, jak se daří naplnit stanovené cíle, co lze zlepšit a jaké cíle si EU klade do budoucnosti. Ve třetí kapitole je podrobně popsáno bojového uskupení Evropské unie.

Čtvrtá kapitola je praktickou částí bakalářské práce. Zde jsem uvažovala o využití dotazníků k získání podnětů a podkladů pro posouzení pohledu na bezpečnostní politiku ČR a Evropské unie. Avšak po rozhovorech s lidmi mimo resort Ministerstva obrany jsem zjistila, že obyčejný občan České republiky o bezpečnostní a obranné politice Evropské unie není tak dobře informován, výstupy a zhodnocení dotazníků by nepřinesly práci žádné poznatky a nové názory.

Rozhodla jsem se tedy provést řízený rozhovor se dvěma odborníky, příslušníky 25. protiletadlové raketové brigády, a to s plukovníkem generálního štábu Ing. Vladimírem Barcou, MSS, který několik let své vojenské kariéry působil v zahraničí (Německo, Brusel, Spojené státy americké) a jehož zkušenosti mi v bakalářské práci v mnohém pomohly.

Druhým odborníkem je nadpraporčík Petr Frolík, který se podílí na tvorbě dokumentu Bílá kniha Armády České republiky.

Oběma jsem položila cílené otázky, týkající se tématu bakalářské práce. Jejich názory jsou hodnotnou součástí bakalářské práce. Porovnála jsem je se svými závěry, ke kterým jsem došla při studiu literatury.

V závěrečné komplexní syntéze je odpovězeno na prvotní otázky – je EU připravena nést svůj díl zodpovědnosti za světovou bezpečnost a je úkolové uskupení EU přínosem v oblasti zvyšování spolupráce členských států EU a rozvoje jejich vojenských schopností? V samotném závěru práce je využito informací získaných jak ze studia literatury, tak z řízených rozhovorů k zhodnocení tématu Evropská bezpečnostní a obranná politika Evropské unie.

1 POJEM BEZPEČNOST

V nejobecnější rovině je bezpečnost definována dvěma základními způsoby negativním a pozitivním. Při negativním vymezení bezpečnosti jde o nepřítomnost či neexistenci hrozby. Jde o stav, kdy daný objekt není zatížen ani nebezpečím, ani strachem a je zajištěn proti případnému útoku. Bezpečnost se vykládá jako opak stavu ohrožení vyplývajícího z existence a vzájemné interakce aktérů, kteří mají protichůdné preference a jsou odhodláni k jejich dosažení použít sílu, ať už politickou, hospodářskou, nebo vojenskou.

Pozitivní vymezení bezpečnosti se vždy váže k určitému předmětu, k věci, člověku, obci, státu nebo bezpečnostnímu společenství, a také k významným a sdíleným hodnotám. Bezpečný je ten subjekt, který má zajištěno své přežití a možnosti dalšího rozvoje. Je mimo dosah přímých a naléhavých hrozeb, nebo je před nimi spolehlivě chráněn. Živočišný druh je bezpečný, když v dané oblasti nemá svého přirozeného nepřítele. Životní prostředí je bezpečné tam, kde nepůsobí nepříznivé dopady průmyslové činnosti lidstva.

Podle negativního vymezení je stát bezpečný, pokud není vystaven žádné přímé a naléhavé hrozbě a nejsou zpochybněny myšlenky, na kterých je založen.

Pozitivní vymezení bezpečnosti států či bezpečnostních společenství se vztahuje k situaci, kdy je zajištěna obrana jejich území a hodnot, mohou fungovat jejich instituce a je chráněno jejich obyvatelstvo. Bezpečnost nemůže být nikdy absolutní, vždy je relativní, je přímou hrozbám či podstupovaným rizikům. Nelze na ni pohlížet z krajních poloh. Žádný stát nemůže dosáhnout stavu absolutního zajištění bezpečnosti. Může být zabezpečen lépe nebo hůře. Relevantní otázka nejčastěji zní, kolik bezpečnosti postačuje. Pokud jde o státy, hovoří se o objektivním a subjektivním smyslu bezpečnosti. První z těchto pojmů znamená, že hodnoty, které sdílí společnost, nejsou vystaveny žádné přímé hrozbě. Subjektivní bezpečnost označuje pocit strachu, že by se tyto sdílené hodnoty mohly stát předmětem útoku.

Úsilí každého státu o zajištění bezpečnosti se zaměřuje na tři hlavní cíle. Prvním je eliminace možných hrozeb, ať už mají vojenský, nebo nevojenský charakter. Druhým je zajištění vnitřního pořádku a soudržnosti, jež jsou tím pevnější, čím zřejmější je kolektivní charakter přijímaných rozhodnutí. A třetím cílem je zajištění spravedlnosti a bezpečnosti občanů.

Velmi důležitým prvkem bezpečnosti států jsou myšlenky, na kterých byly založeny. Bezpečnost každého státu je předurčena některými objektivně danými

skutečnostmi, na jejichž povaze nelze nic měnit, je to zejména poloha státu a jeho historie. Vedle toho působí faktory, které jsou výsledkem aktivního působení toho kterého státu v rozsáhlé síti mezinárodních bezpečnostních vztahů.¹

Bezpečností rizika a ohrožení jsou základními ukazateli vnější a vnitřní bezpečnostní situace pro subjekty bezpečnosti (jedinec, sociální skupina, stát, světadíl, lidstvo). Riziko je možné nebezpečí, k němuž může dojít v jistém horizontu, vyjadřuje určitou potencionální škodu, ztrátu, nezdar, poškození, zánik či zmar. Existují různé klasifikace bezpečnostních rizik z hlediska jejich příčin nebo povahy, rozsahu či váhy důsledků, podle možností jejich eliminace, dále pole pravděpodobnosti jejich výskytu, ale i stavu připravenosti subjektu na riziko. Riziko se chápe jako proces, v jehož průběhu se jeho kvalita mění. Pojem ohrožení se považuje jako synonymum pojmu riziko, občas se chápe jako vyšší stádium rizika.

Problematiku hrozeb a rizik nelze chápat jako pouhou akademickou záležitost. Je nezbytné tyto dva výchozí pojmy bezpečnostní politiky rozlišovat. Každý činitel bezpečnostní politiky by měl důkladně zvažovat zájmy, které jsou ve hře. Nedílně s tím by měl předvídat možné důsledky svých rozhodnutí. Zodpovědné posuzování podstupovaných rizik by mělo být vždy základem sebekontroly v rozhodovacím procesu. V minulosti byla bezpečnost přijímána převážně jako vojenský a politický zájem státu. Postupně se bezpečnost rozšířila o nové aspekty (ekonomické, environmentální a společenské) a především se rozšířil okruh subjektů, o jejich bezpečnost se jedná. Noví aktéři se objevují vzhledem ke státu na vyšších i nižších úrovních. Na jedné straně jde o nadnárodní organizace a na druhé straně nejrůznější skupiny a jednotlivce. Lze proto hovořit o národní, společenské, individuální, ekonomické a environmentální bezpečnosti.

Kolektivní bezpečnost se zakládá na myšlence, že agresi lze nejlépe čelit společným postupem určitého počtu států. Kolektivní bezpečnost se opírá o předpoklad, že války a mezinárodní konflikty mají svůj původ v nejistotě a vratkosti mocenské politiky. Z toho předpokladu vyplývá, že státy, které se zavazují ke vzájemné obraně, jsou schopny buď od agrese odstrašit, nebo narušitele mezinárodního pořádku potrestat. Kolektivní bezpečnost může mít úspěch jedině za splnění tří podmínek. Za prvé, státy si musí být v zásadě rovny nebo alespoň žádný nesmí ostatní mocensky převyšovat. Za druhé, všechny státy musí být ochotny plnit povinnosti a nést náklady se vzájemnou

¹ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha, 2009, s. 11-14.

obranou spojené. Za třetí, musí existovat mezinárodní orgán, který disponuje morální autoritou a vojenskou kapacitou, aby podnikl účinná opatření.²

1.1 Bezpečnostní prostředí České republiky

Česká republika se nachází v relativně bezpečném prostředí, což je dáno dobrými vztahy se sousedy a vstupem do Severoatlantické aliance a Evropské unie. Svým členstvím v NATO a EU značným způsobem zvyšuje svou bezpečnost.

Toto členství samozřejmě znamená převzetí závazku podílet se na realizaci společné bezpečnosti a obranné politiky obou organizací. Vznik rozsáhlého ozbrojeného konfliktu zasahujícího území České republiky nebo území dalších členských zemí NATO je v předvídatelném časovém horizontu nepravděpodobný. Případnou hrozbu bude možné odhalit s dostatečným předstihem, umožňujícím přijmout účinná opatření ve smyslu ekonomických a organizačních rozhodnutí příslušných státních orgánů a institucí.

V dlouhodobé perspektivě však tuto možnost, včetně napadení zbraněmi hromadného ničení, nelze vyloučit a je nutné ji mít na zřeteli při výstavbě a přípravě ozbrojených sil.

Intenzivní dialog členských zemí EU potvrzuje význam Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Česká republika podporuje její další rozvoj, zaměřený na vytváření obranných prostředků a schopností umožňujících EU zapojit se do řešení konfliktů a krizí ohrožujících globální či regionální bezpečnost, včetně využití plánovacích prostředků a kapacit NATO.

Česká republika se zasazuje o úzkou spolupráci EU s NATO při prevenci a zvládnutí současných bezpečnostních hrozeb. Dohody a závazky přijaté v rámci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) hrají nadále významnou roli při posilování bezpečnosti a důvěry v Evropě.

² HEYWOOD, A. *Politologie*. Praha, 2004, s. 174.

Tabulka č. 1: Legislativa obranné politiky ČR

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.,	Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů
Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.,	Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších ústavních zákonů
Ústavní zákon č. 110/1999 Sb.,	o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů
Zákon č. 2/1969 Sb.,	o zřízení ministerstev a jiných orgánů státní správy České republiky
Zákon č. 219/1999 Sb.,	o ozbrojených silách České republiky
Zákon č. 289/2005 Sb.,	o Vojenském zpravodajství
Zákon č. 114/1993 Sb.,	o Kanceláři prezidenta republiky
Zákon č. 124/1992	o Vojenské policii
Zákon č. 220/1999 Sb.,	o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze
Zákon č. 221/1999 Sb.,	o vojácích z povolání
Zákon č. 222/1999 Sb.,	o zajišťování obrany České republiky
Zákon č. 240/2000 Sb.,	o krizovém řízení
Zákon č. 241/2000 Sb.,	o hospodářských opatřeních pro krizové stavy
Zákon č. 310/1999 Sb.,	o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky
Zákon č. 585/2004 Sb.,	o branné povinnosti a jejím zajišťování
Zákon č. 170/2002 Sb.,	o válečných veteránech

Zdroj: autorka.

1.2 Bezpečnostní zájmy České republiky

Životní zájmy

Mezi životní zájmy patří zajištění existence České republiky, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti, obrana demokracie a právního státu, ochrana základních lidských práv a svobod obyvatel.

Strategické zájmy

Strategickými zájmy jsou bezpečnost a stabilita v euroatlantickém prostoru, Organizace spojených národů, pevná transatlantická vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a EU, komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU, rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, stabilizace a demokratizace, potírání mezinárodního terorismu, snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace, podpora regionální spolupráce, zajištění ekonomické bezpečnosti České republiky. Dále je to posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a

zajištění adekvátní úrovně rezerv, podpora šíření svobody a demokracie a principů právního státu.

Další významné zájmy

Nelze však opomenout ani další významné zájmy, jakými jsou například prevence a připravenost v souvislosti s nepředvídatelnými živelnými, ekologickými či průmyslovými haváriemi a katastrofami, ochrana životního prostředí a možné souvislosti s globálními klimatickými změnami jako je nedostatek potravin a vody, nedostatek průmyslového potenciálu a energií.³

1.3 Bezpečnostní politika ČR

Bezpečnostní politika se chápe jako souhrnná kategorie, která zahrnuje bezpečnost, obranu a ochranu občana a státu. Definuje se také jednak jako souhrn politických cílů a prostředků k dosažení bezpečnosti, obrany a ochrany státu a jeho občanů, jednak jako souhrn aktivit vedoucích k realizaci této politiky. Je tudíž odezvou nejen na vnější ohrožení státu, ale i na ohrožení jeho vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, na ohrožení občanů projevy kriminality všeho druhu.

Bezpečnostní politiku tvoří tři základní komponenty či součásti:

- a) zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu,
- b) obranná a vojenská politika státu,
- c) politika vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

Bezpečnostní politika je souhrnem zahraničně-politických, vojensko-politických a vnitřně bezpečnostních komponentů. Bezpečnostní politika není neměnná, reaguje na měnící-se hrozby, zvláště přerůstají-li v bezpečnostní ohrožení státu a jeho občanů. Od zrodu České republiky se za základní nedostatek v bezpečnostní politice země všeobecně považuje absence přesnějšiho politického zadání. Jde o jistou směrnicí, jíž by se při zajišťování vnější a vnitřní bezpečnosti, obrany a armády řídila zahraniční a vnitřní politika, zejména rezorty zahraničí, obrany a vnitra. A dále pak i ostatní státní orgány a instituce, společnost a občané.

Co se týče jednotlivých oblastí bezpečnostní politiky a jejich priorit, v oblasti zahraniční politiky je třeba zdůraznit, že česká diplomacie usiluje o nejširší možné zapojení ČR do vytváření Evropské bezpečnostní a obranné politiky s cílem upevnit

³*Vojenská strategie České republiky*. Praha, 2004, s. 6.

postavení ČR v mezinárodním společenství. V oblasti vnitřní bezpečnosti jsou zmíněny jako priority harmonizace vízové politiky v součinnosti s politikou zemí EU a implementace zásad Schengenských dohod (jako prostředky boje proti nelegální migraci, zejména ve spojení s působením mezinárodního organizovaného zločinu). V oblasti hospodářské politiky ČR považuje upevňování a účelné rozšiřování mezinárodních vazeb za jednu z cest k minimalizaci bezpečnostních rizik v celosvětovém i regionálním měřítku. V souvislosti s hospodářskou politikou je také zmíněn jako jeden z cílů minimalizovat zdroje bezpečnostních rizik prostřednictvím legislativních opatření, zejména k omezení hospodářské kriminality, organizovaného zločinu, praní špinavých peněz nebo korupce.

Obranná politika je organická součást bezpečnostní politiky státu, která vytváří předpoklady a stanovuje cíle a priority v oblasti obrany před vnějším napadením, je závislá na definici chráněných hodnot a její realizace se týká všech občanů.⁴

Absence bezpečnostní politiky je určitým selháním politického systému, které se viditelně projevuje v některých strategických rozhodnutích, např. v charakteru naší armády a její struktury, výše rozpočtu, nákupu techniky.

1.3.1 Vojenská strategie České republiky

Vojenská strategie České republiky je dokument obsahující soubor základních principů zajišťování obrany České republiky a zásad výstavby a použití ozbrojených sil České republiky. Vychází z hodnocení stavu a předpokládaného vývoje bezpečnostní situace, definovaných bezpečnostních zájmů České republiky a principů obranné politiky obsažených v Bezpečnostní strategii České republiky a rozpracovává základní principy Strategické koncepce Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) a Bezpečnostní strategie EU. Vojenská strategie České republiky patří mezi základní bezpečnostní dokumenty České republiky, které vytvářejí koncepční rámec pro ozbrojené síly k plnění vojenských úkolů obrany země, závazků kolektivní obrany zemí NATO a účasti na aliančních, unijních a koaličních operacích.

Stanovuje rovněž zásady spolupráce s ostatními složkami, které se podílejí na zajištění bezpečnosti České republiky. V souladu se zahraniční politikou České republiky vytváří podmínky pro aktivní podíl ozbrojených sil na realizaci Evropské bezpečnostní a obranné politiky v rámci EU. Na základě hodnocení bezpečnostního

⁴ TŮMA, M., JANOŠEC, J., PROCHÁZKA, J. *Obranná politika Československé a České republiky (1989–2009)*. Praha, 2009, s. 192.

prostředí a definice bezpečnostních zájmů České republiky vyjadřuje politicko-vojenské ambice České republiky, co musí být ozbrojené síly schopny plnit při zabezpečování obrany země. Kapitola *Strategie obrany České republiky* stanovuje zásady, jak bude obrana České republiky zajišťována a kapitola *Obranné kapacity a zdroje* uvádí, jaké prostředky a zdroje budou k tomu používány.⁵

Odborná komise určená ministrem obrany v současné době připravuje tzv. Bílou knihu, která by měla obsahovat souhrnný koncepční rámec stanovující úlohu a funkci českých ozbrojených sil a kritéria a směry jejich dalšího rozvoje v nejbližších letech. Očekává se, že tato kniha se stane výchozí směrnicí pro restrukturalizaci systému velení a řízení AČR a reformy MO.

Tvorba těchto významných dokumentů bude navazovat na již přijatou Vojenskou strategii ČR a rozpracovávat dlouhodobou vizi resortu MO ČR z roku 2008.

V období globálních bezpečnostních rizik a též v souladu s Vojenskou strategií je třeba zdůraznit potřebu podílet se na vytváření bezpečného prostředí přímo v krizových oblastech a jejich stabilizací přispět k udržení bezpečnosti a stability v Evropě.

1.3.2 Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní strategie České republiky je po našem vstupu do Severoatlantické aliance základní strategický dokument. Byla od roku 1999 vždy po dvou letech novelizována. Bezpečnostní strategie ČR je základním dokumentem bezpečnostní politiky, který identifikuje zájmy ČR, obecné bezpečnostní hrozby a z nich vyplývající rizika pro ČR. Definuje dlouhodobé záměry a opatření s cílem zajistit podmínky pro mírový vývoj a hospodářskou prosperitu ČR, a zabezpečení jejich obyvatel před vnějšími a vnitřními hrozbami a riziky.

Bezpečnostní strategie České republiky z roku 2003 obsahuje mimo jiné přehled bezpečnostního systému ČR, který je tvořen příslušnými prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právníckými a fyzickými osobami, které mají odpovědnost za zajištění bezpečnosti ČR. Struktura tohoto bezpečnostního systému pak zahrnuje zejména prezidenta republiky, Parlament České republiky, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady a jejich výkonné orgány krizového řízení, dále ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby.

⁵*Vojenská strategie České republiky*. Praha, 2004, s. 5.

Bezpečnostní strategie vychází z toho, že Česká republika mohla v roce 1989 poprvé po desítkách let samostatně definovat bezpečnostní zájmy a bezpečnostní politiku. Vstupem do NATO pak získala bezpečnostní záruky kolektivní obrany a převzala závazek posilovat schopnosti individuální obrany a podílet se na obraně spojenců. Členství v Alianci a následně členství v Evropské unii rozhodujícím způsobem začalo spoluurčovat bezpečnostní politiku České republiky.

Bezpečnostní strategie ČR poskytuje jen základní politické zadání a východiska pro dosažení cílů v jednotlivých oblastech bezpečnostní politiky ČR jak přiznávají autoři. Její teze mají být rozpracovány v navazujících koncepčních dokumentech. Konkrétnost těchto tezí je však pro práci na obranné strategii a tím méně na vojenské strategii nedostatečná.

Lze proto předpokládat, že ani tyto dokumenty nedokáží vytvořit koncepční předpoklady pro takovou obranu země, která by reagovala na bezpečnostní rizika a ohrožení a plnila alianční úkoly v rozsahu, který nepovede k vážnějším ekonomickým nárokům, protože ekonomické oslabení je z bezpečnostního hlediska stejně nebezpečné jako podcenění výstavby ozbrojených sil.

Na tom nic nezmění ani naše členství v Evropské unii, které naší bezpečnost zvýší jen potenciálně, pokud se členské země včetně naší nezaslouží o efektivnost evropské obranné politiky.

2 EVROPSKÁ UNIE

V průběhu 50. let se objevilo mnoho projektů a iniciativ směřujících k sjednocení Evropy. Mnoho z nich bylo iniciováno Spojenými státy, které nedůvěra vůči Sovětskému svazu nutila k tomu, aby za pomoci Západní Evropy vybudovaly jakousi nárazníkovou zónu, jež se stala východní hranicí západu.

Evropské hospodářské společenství (dnes Evropská unie) vzniklo, stejně jako mnohé jiné federace v minulosti proto, aby mohlo naplnit obranné (vojenské) cíle, usnadnilo dosažení cílů ekonomických (zvýšení ekonomického růstu a prosperity) a též jako odpověď na otázku sociální spravedlnosti. Úspěchy a potenciál současné Unie musí být tedy hodnoceny právě s ohledem na tyto kořeny.⁶

EU byla založena na základě tří Evropských společenství, která vznikla v průběhu padesátých let minulého století. Evropské společenství uhlí a oceli založilo v roce 1951 tzv. Pařížskou smlouvou prvních šest států (Francie, Německo, Itálie,

⁶ JANÍČEK, L. *Evropská unie, instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. Praha, 2002, s. 6.

Belgie, Nizozemsko a Lucembursko). Společenství mělo vytvořit podmínky pro kontrolu průmyslu nutného pro zbrojní výrobu, a tím i zajistit mírový vývoj v těchto státech. Činnost byla ukončena v roce 2002. Po šesti letech v roce 1957 byly založeny příslušnými smlouvami (zvanými též Římské) EHS a EUROATOM, oblast mírového využívání atomové energie a celkové hospodářské spolupráce. Šedesátá léta byla poznamenána negativním postojem francouzského prezidenta De Gaulla, který dvakrát vetoval vstup Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do EU. Teritoriální rozšíření ani rozšíření spolupráce nad původní programový rámec zakládajících smluv se neuskutečnilo. Mnozí si byli vědomi, jak důležitá je pro evropskou integraci politická stabilita Francie. Významnou změnou směrem k integraci prošly i orgány všech tří Společenství. Ačkoli měly již od roku 1958 společné instituce - Parlamentní shromáždění a Soudní dvůr, ostatní orgány (Rada ministrů, Komise) byly pro každé společenství samostatné. Dne 8. 4. 1965 byla podepsána tzv. „Slučovací smlouva“ vytvářející jednotné orgány pro všechna Evropská společenství, která vstoupila v platnost 1. 7. 1967. Došlo tak k zvýšení autority Komise. V roce 1965 navrhla Komise zavedení vlastních příjmů Společenství nutných k financování společné zemědělské politiky. Tento krok by se neobešel bez posílení pravomocí Komise a Parlamentu.

Maastrichtská smlouva⁷, podepsaná v únoru 1992, umožnila EU pokročit v řadě dalších oblastí. Jednalo se o zavedení jednotné měny, společnou zahraniční politiku a spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Tato smlouva znamená pevnější integraci členských států. Založila Evropskou unii (smlouva o EU vstoupila v platnost 1. 11. 1993), stanovila její cíle, zakotvila tři pilíře EU. Vytvořila základ pro vytvoření měnové unie a sociální unie. Zavedla jednotné občanství EU, doplňující občanství členských států. Zavedla spolurozhodovací proces Evropským parlamentem s Radou v některých záležitostech politik Evropského společenství. Smlouva také změnila název Smlouvy o EHS na Smlouvu o ES a tím došlo také ke změně názvu samotného společenství. Došlo k označení tří hlavních okruhů působnosti EU. Prvním pilířem se rozumějí Evropská společenství. Jako druhý pilíř se označuje společná zahraniční a bezpečnostní politika. Třetí pilíř představuje spolupráci ve věcech justice a vnitra. Důraz na dvě poslední oblasti položila především Smlouva o EU.

⁷ *Smlouva o Evropské unii*. [online]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758/smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>.

Politika Evropské unie – „Tři pilíře“

I. Pilíř Evropská společenství

II. Pilíř Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Zahraniční politika:

- Spolupráce v zahraniční politice
- Dodržování míru
- Volební pozorovatelé
- Lidská práva
- Demokracie

Bezpečnostní politika:

- Evropská bezpečnostní politika
- Evropské síly rychlé reakce
- Odzbrojování
- Pašování drog a obchod se zbraněmi

- Obchod s lidmi
- Terorismus
- Zločiny proti dětem
- Organizovaný zločin
- Korupce

III. Policejní a justiční spolupráce

- Společná zemědělská politika
- Hospodářská a měnová unie
- Celní unie a Společný trh
- Společná obchodní politika
- Regionální a strukturální politika
- Dopravní politika
- Sociální politika
- Schengenský prostor
- Občanství EU
- Vědecko-výzkumná politika
- Politika hospodářské soutěže
- Ekologická politika
- Politika ochrany spotřebitele
- Vzdělání a kultura
- Společná rybolovná politika
- Azylová a přistěhovalecká politika

2.1 Rozšiřování EU

Evropská unie má v současnosti 27 členských států, celkovou rozlohu 4 314 000 km², přibližně 486 miliónů obyvatel (což je třetí největší populace na světě po Číně

(1 306 mil.) a Indii (1 080 mil.)) a HDP stejně vysoké jako USA. Zakládajícími členy dnešní EU byly v roce 1952 Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. Do současné doby se rozšířila celkem šestkrát. Poprvé v roce 1973 o Dánsko, Irsko a Spojené království. Řecko se připojilo v roce 1981, následováno Španělskem a Portugalskem v roce 1986. Další rozšíření bylo v roce 1995, kdy se členy staly Finsko, Rakousko a Švédsko. Předposlední rozšíření v květnu 2004 bylo největší v historii Unie. Členy se stalo těchto 10 zemí: Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.⁸ Dne 1. 1. 2007 pak vstoupilo též i Rumunsko a Bulharsko. Kandidátské země jsou Chorvatsko, Makedonie, Turecko, Island a Černá Hora (stav k prosinci 2010).

2.2 Evropské pojetí lidské bezpečnosti (human security)

Vymezení slova bezpečnost, a to jak v odborném, tak hovorovém významu, je obvykle negativní. Převažuje v něm důraz na nepřítomnost a potlačení hrozeb, nebezpečí či rizik a z nich plynoucího strachu. Dnes se setkáváme také s pokusy o pozitivní vymezení bezpečnosti. Tento přístup, zastoupený především na poli „human security“, vytyčuje hodnoty a práva, jež by měla být garantována každému člověku.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU není založena jen na deklarovaných vojenských kapacitách nebo politicko-vojenských strukturách, ale především na principech, které jsou označovány jako „human security“ čili „lidská bezpečnost“ nebo taky bezpečnost prostých lidí, civilního obyvatelstva. Lidskou bezpečností se zabývá dokument „Doktrína lidské bezpečnosti pro Evropu – Barcelonská zpráva analytické skupiny pro evropské bezpečnostní kapacity“. Zpráva dochází k závěru, že EU by měla definovat specifickou evropskou koncepci bezpečnosti založenou na zásadách lidské bezpečnosti, která by umožňovala v krizových situacích zasahovat účinněji a využívat své zahraniční a bezpečnostní politiky způsobem, jenž by se těšil podpoře občanů a zároveň by se zaměřil ýna potřeby zranitelných komunit. Lidská bezpečnost by se měla stát novým operačním rámcem zahraničních akcí vedených EU.⁹

Koncepce lidské bezpečnosti vyjadřuje způsob, jakým se Evropská unie snaží uspokojit lidské potřeby v krizových situacích, kdy lidé trpí v důsledku válek, ale také

⁸ Akty o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii. [online]. 2003. Dostupný z WWW:<<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12003T/htm/L2003236CS.000301.htm>>.

⁹ KARAFFA, V. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 2. Praha, 2009, s. 3.

v důsledku přírodních či člověkem způsobených katastrof – hladomorů, tsunami, hurikánů. Bezpečnost je považována za stav, v němž nehrozí fyzické násilí a který spadá do oblasti politicko-vojenských kompetencí. Pro Evropskou unii znamená „lidská bezpečnost“ víc než jen další bezpečnostní koncepci či nálepku. Zahrnuje cíle a metody různorodého systému zahraniční a bezpečnostní politiky čili lidská bezpečnost je pojetím, jak Evropané přistupují k vnější bezpečnosti.

2.3 Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP)

Evropská unie je společenství demokratických států, spojených zásadami svobody, právního státu a úcty k lidským právům, jež se rozhodly vzájemně spolupracovat a postupně integrovat v nadnárodní strukturu, která je výhodná pro všechny zúčastněné země. V současné době se často hovoří o její Společné zahraniční a bezpečnostní politice, vojenských silách a krizovém managementu.

Ve smlouvě o Evropské unii se státy usnesly na prosazování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, která se stala druhým pilířem unie. Tímto rozhodnutím se EU vydala na dlouhou cestu od pouhé mezinárodní hospodářské organizace k úloze významného aktéra na poli mezinárodní politiky a bezpečnější samostatnost evropských zemí, ale nijak nekonkurovaly činnosti NATO. Touto cestou se evropské státy vydaly při poválečné obnově Bosny a Hercegoviny (1994 – 1994) a při policejní misi v Albánii (1997 – 2001). V lednu byla na Bruselském zasedání Rady NATO uznána nutnost vymezit evropskou identitu ve vztahu k bezpečnosti a obraně. Berlínské zasedání Rady NATO v červnu 1996 schválilo koncept Společných spojených sil zvláštního určení (Combinet Point Task Forces, CJTF) jako prostředku pro využití vojenských kapacit NATO v operacích probíhajících pod politickým vedením a strategickým řízením Západoevropské unie (ZEU)¹⁰. V prosinci 2002 podepsaly EU a NATO strategickou dohodu o partnerství při krizovém managementu, známou jako „BERLÍN plus“. Na jejím základě bude mít EU okamžitý přístup k logistickým a plánovacím kapacitám NATO a také k jeho informacím. Díky tomu bude schopna užívat tyto kapacity k vedení svých vlastních mírových operací a také k vytvoření sil Rychlé reakce, které by mohli mít sílu až 60 tisíc mužů. V červnu 1997 byla podepsána Amsterdamská smlouva. Ta dále upřesnila a prohloubila SZBP, zavedla funkci vysokého představitele SZBP a

¹⁰ Obranná organizace založená v roce 1954 po ztroskotání Evropského obranného společenství, která jako bezpečnostně politický útvar zůstává ve stínu NATO. ZEU se stala znovu aktuální v souvislosti s EU, protože je to jediný evropský útvar s bezpečnostně politickým zaměřením a doplňuje tak výlučně hospodářsky koncipované Evropské společenství. V Maastrichtských smlouvách je ZEU včleněna do zahraniční a bezpečnostní politiky.

vytvořila jednotku pro politické plánování a včasné varování. V prosinci roku 1998 nejvyšší činitelé Francie a Velké Británie na schůzce v St. Malo potvrdili společný zájem na vytváření samostatného vojenského potencionálu. V roce 1999 vznikla funkce vysokého představitele pro SZBP, jehož úkolem je zajistit proces splynutí EU a ZEU, naplňování SZBP v praxi a zastupování EU navenek. Na zasedání Evropské rady v Kolíně nad Rýnem v roce 1999 byla vyhlášena Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP) jako rámec pro společnou obrannou politiku, ze které by případně mohla vzejít skutečná kolektivní obrana. Jejím cílem je umožnit rozvoj vojenských a civilních kapacit pro zvládání krizí a prevenci konfliktů na mezinárodní úrovni, a tím přispívat k zachování míru a bezpečnosti v souladu s Chartou OSN. Vztahuje se na úkoly v humanitárních a záchranných operacích, v operacích na udržení míru (peacekeeping) a při zvládání mezinárodních krizí včetně operacích na zachování míru. EBOP nemá za cíl vytvořit samostatnou evropskou armádu, je plně propojena s cíly NATO a je s ním také koordinována. Na vrcholné schůzce EU v Helsinkách v prosinci 1999 byl stanoven Evropský základní cíl. Do roku 2003 měly být vytvořeny vojenské kapacity EU v síle až 15 brigády (50 až 60 tisíc vojáků) schopných zasáhnout v krizové oblasti do 60 dní od vydání rozkazu a působit v místě nasazení po dobu jednoho roku. V létě roku 2000 padlo další významné rozhodnutí, že do roku 2003 vzniknou evropské policejní jednotky (pět tisíc osob) pro účast v mezinárodních misích.¹¹ Evropská unie do Amstersamské smlouvy začlenila tzv. „Petersberské úkoly“, při nich bude ZEU působit převážně v humanitárních a záchranných misích, v misích k udržování míru a v misích bojových jednotek k řešení krize, včetně nastolování míru.

Ne všechny stanovené cíle se podařilo naplnit, nic méně Evropská unie je stále se měnící a rozvíjející se mezinárodní organizací, která své stanovené cíle postupně plní. Obecně řečeno, mnoho aspektů EBOP a vůbec celé SZBP je vyřešeno v teoretické rovině, takřkajíc „na papíře“, zatímco praktická realizace vinou mnoha faktorů pokulhává.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie je financována v zásadě v souladu se zásadami platnými pro financování politik spadajících do prvního pilíře, řídí se tedy předpisy platnými pro Evropské společenství. Administrativní výdaje spojené se zajišťováním SZBP jsou kryty ze zdrojů Evropského společenství. To platí také o operativních výdajích spojených s realizací opatření, které nemají obranný charakter nebo nezahrnují vojenské operace, případně takových opatření, jednomyslně určí Rada. Pokud není možné náklady na společnou akci krýt z prostředků Evropského

¹¹ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha, 2009, s. 296 - 298.

společenství, zúčastněné členské státy přispívají na celkové náklady v poměru úměrném jejich celkovému národnímu produktu na celkovém produktu Evropského společenství. To znamená, že státy, které se zdržely přijetí příslušných rozhodnutí, nejsou povinné ze svých státních rozpočtů přispívat na obranné nebo vojenské vyplývající z rozhodnutí.¹²

O tom, že SZBP není omezena jen na společná prohlášení a koordinační aktivity, svědčí to, že se EU již aktivně zúčastnila řady závažných mezinárodních událostí. Po občanské válce v Bosně a Hercegovině se podílela na politickém uspořádání této země, projevila iniciativu při odstraňování min v Jugoslávii, aktivně se v rámci NATO účastnila operací v Kosovu a poskytuje prostředky a kapacitu pro mírové uspořádání na Balkáně.

Kdo se jako Evropan pokusí představit si, kterých zemí se týká společná zahraniční a bezpečnostní politika EU, dojde rychle k závěru, že ekonomické zájmy evropských národů a států se nedají ohraničit. Zahrnují Japonsko a Koreu stejně jako Čínu, jihovýchodní Asii, Rusko, Ameriku a Kanadu, celý střední východ, Afriku.

Proto zahrnují zahraničně-politické zájmy EU celý svět¹³. Oproti tomu se bezpečnostně-politické zájmy EU, které by bylo třeba bránit vojenskými silami a geograficky jasně ohraničit, vyskytují ve vzdálených oblastech pouze v ojedinělých případech.

2.3.1 Orgány řízení a místa velení EU

- *Politicko-strategická úroveň řízení operací EU*

Rada EU – Rada ministrů (CEU – Council of the European Union).

Rada EU sídlí v Bruselu v paláci Justuse Lipsiuse. Pracovním jazykem pro jednání Rady EU je angličtina, francouzština a němčina. Rada EU má předsedu a generálního tajemníka. Předsedou Rady EU je předseda vlády členského státu EU, který v souladu se schváleným plánem předsednictví zastává předsednictví Rady EU. Generální tajemník je vedoucím sekretariátu Rady EU, který musí být zvolen představiteli členských států EU jednomyslně. Generální tajemník současně zastává funkci vysokého představitele pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Každodenní, rutinní činnost Rady EU řídí náměstek generálního tajemníka.

Výbor stalých zástupců (COREPER – Committee of Permanent Representatives)

Je pomocným orgánem zabezpečujícím činnost Rady EU. Výbor sestává z diplomatických pracovníků, velvyslanců (nebo jejich zástupců) členských států EU.

¹² PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha, 2000, s. 130-131.

¹³ SCHMIDT, H. *Sebezáchova Evropy*. Praha-Litomyšl, 2003, s. 70.

Všeobecným úkolem výboru je příprava materiálů a podkladů pro projednání Rady EU. Výbor projednává a vyřizuje menší a nekontroverzní záležitosti. Kontroverzní záležitosti a důležité dokumenty, které vyžadují formální schválení, jsou postoupeny k projednání a schválení v Radě EU.

Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC - General Affairs & External Relations Council).

Je jednou z formací Rady EU, kterých je celkem devět. Skládá se z ministrů zahraničních věcí členských států EU a zasedá jednou za měsíc. Od června 2002 je problematika všeobecných záležitostí a oblast vnějších vztahů projednávána na oddělených zasedáních. GAERC koordinuje přípravy nadcházejících zasedání Evropské rady (evropského summitu). Na zasedáních k vnějším vztahům, zabývajícím se otázkou Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, se zúčastňuje také generální tajemník a vysoký představitel EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.

Politický a bezpečnostní výbor EU (PSC - Political and Security Committee; COPS – Le Comité de politique et de sécurité).

Politický a bezpečnostní výbor byl zpočátku zřízen jako prozatímní orgán EU. Jeho úkolem je vypracovávat doporučení pro GAERC, který je formací Rady EU pro uplatňování politického řízení a strategického vedení krizových operací EU. Výbor je stálým orgánem a skládá se z představitelů členských států EU na úrovni velvyslanců. Sídlí v Bruselu a schází se k jednání dvakrát do týdne. Předsedou výboru je představitel členského státu EU, který právě zastává rotující předsednictví Rady EU.

Výbor pro civilní aspekty řešení krizí (CivCom - Committee for Civilian Aspects of Crisis Management).

Výbor pro civilní aspekty řešení krizí poskytuje informace, vypracovává doporučení a předkládá podklady politickému a bezpečnostnímu výboru a dalším orgánům Rady EU. Výbor má k dispozici koordinační mechanismus, který umožňuje přístup do databáze civilních prostředků, které jsou členskými státy EU potenciálně vyčleněné k řešení krizových situací. Výbor pro civilní aspekty řešení krizí organizuje přípravu civilních osob pro plnění úkolů v krizových operacích EU. Dále výbor zajišťuje neformální výměnu informací mezi nevládními a občanskými organizacemi a příslušnými orgány EU s cílem převzít zkušenosti a využití znalosti situace.

Vojenský výbor EU (EUMC - EU Military Committee).

Vojenský výbor EU je nejvyšším vojenským orgánem v rámci Rady EU. Jsou v něm zastoupeni náčelníci generálních štábů ozbrojených sil členských států EU, které pravidelně reprezentují jejich stálí vojenští zástupci. Ve všech vojenských otázkách týkajících se EU předkládá vojenský výbor EU návrhy a doporučení politickému a bezpečnostnímu výboru EU. Vojenský výbor EU má stálého předsedu, čtyřhvězdičkového generála (admirála), který je volen náčelníky generálních štábů členských států EU a jmenován do funkce Radou EU, a to zpravidla na dobu tří let. Předseda vojenského výboru současně zastává funkci vojenského poradce generálního tajemníka a vysokého představitele EU pro oblasti vojenské problematiky a struktury krizového řízení EU.

Vojenský štáb EU (EUMS - EU Military Staff).

Hlavním úkolem vojenského štábu EU je vypracování prognózy včasné výstrahy, strategické plánování a hodnocení situace. Vojenský štáb je klíčovým činitelem v realizaci Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Je součástí generálního sekretariátu Rady EU. Vojenský štáb je jediným stálým vojenským organizačním prvkem integrovaným do struktury řídicích orgánů EU. Úkoly vojenskému štábu EU vydává vojenský výbor EU. Dále štáb zpracovává odborné analýzy a studie pro generálního tajemníka a vysokého představitele EU. Civilně-vojenská skupina vojenského štábu provádí předběžně strategické plánování, jehož výsledkem jsou možné varianty nasazení do operace a z toho vycházející operační úkoly. Na to navazující předběžné vojenské plánování, příprava a cvičení musí být organizovány a prováděny takovým způsobem, aby operační svazek Battle Group EU byl seznámen s předpokládanými prostory nasazení, možnými variantami krizových situací a pravděpodobnými typy nastávajících operací.

- *Vojensko-strategická úroveň velení a řízení operací EU*

Operační skupina EU v SHAPE.

Úkolem operační skupiny EU v SHAPE je zkvalitnění přípravy operací EU vedených za pomoci zdrojů NATO, které poskytuje společné prostředky a schopnosti. Činnost operační skupiny přispívá k vytváření plné průhlednosti zájmů mezi NATO a EU a je ztělesněním strategického partnerství obou uskupení v oblasti krizového řízení.

Operační velitelství EU (OHQ).

Klíčem k řešení požadavků na velení a řízení EU jsou závazky členských států EU poskytnout vhodná operační velitelství EU, postavená u existujících národních operačních velitelství na organizačním jádru, které se rozvine po mnohonárodním doplnění tak, aby uskutečnilo plánování a velení ve vojenských operacích vedených EU. Doposud pět členských států EU – Francie, Německo, Řecko, Itálie a Velká Británie – deklarovalo své národní OHQ, které jsou připraveny pro vedení autonomních operací EU. Tato mateřská operační velitelství (pro vedení nezávislých autonomních operací EU) jsou umístěna v Mont Valerian u Paříže, Postupimi, Larisse, Centocelle u Říma a Northwoodu, a mohou poskytnout EU nezbytné objekty a technickou infrastrukturu k řízení vojenské operace s plně mnohonárodním štábem. Výběr a určení operačního velitelství pro operaci se uskutečňuje v souladu se „Závěrečnou zprávou předsednictví EU o možnostech evropské obrany“ z 11. 12. 2003, která byla schválena Evropskou radou. Druhou možností je využít schopnosti a společných prostředků ze zdrojů NATO, využít možnosti velení a řízení z operačního velitelství NATO umístěném v SHAPE (SHAPE - Supreme Headquarters Allied Powers Europe) v Monsu (Belgie). Od 1. ledna 2007 má EU třetí možnost velení, a to velet přímo z Bruselu misím a operacím omezeného rozsahu (velikosti Battle Group – okolo 2000 vojáků). Od tohoto data je připraveno k aktivaci nové operační centrum EU, které je součástí EUMS. Po aktivaci a rozvinutí se stává samostatným prvkem operačního řízení a přechází do podřízenosti Rady EU. Obsazení tvoří organizační jádro, vyčlenění důstojníci z EUMS a předurčení důstojníci ozbrojených sil členských států EU povolání k navýšení počtů. Zřízením operačního centra je pro EU vytvořena další možnost uplatnění velení a řízení při vedení krizových operací.

Operační centrum EU

Je umístěno v těsné blízkosti hlavních institucí EU v Bruselu, není stálým plně obsazeným velitelstvím, ale trvalým zařízením (objektem s nezbytnou technickou infrastrukturou) osazeným malým organizačním jádrem sestávajícím z osmi důstojníků. Umožňuje Radě EU zřídit ve velmi krátkém čase plně rozvinuté operační centrum pro řízení jednotlivé operace. V případě převážně vojenské operace celkem 89 důstojníků a civilistů je schopno započít plánování pět dnů po rozhodnutí Rady EU a dosáhnout plných schopností řídit operaci do dvaceti dnů. Rozvinuté operační centrum se skládá ze stálých příslušníků operačního střediska EU, předurčených příslušníků ostatních částí

sekretariátu generálního tajemníka EU a vybraných příslušníků operačních velitelství členských států EU. Rada EU jmenuje pro specifickou operaci operačního velitele.

- ***Operační úroveň velení a řízení operací EU***

Velitelství sil (EU FHQ).

Přesná organizace velitelství a uspořádání systému velení a řízení bude záviset na operačním úkolu a výsledcích analýzy, která je prováděna pro každou konkrétní operaci. Zjednodušené požadavky operace Battle Group EU mohou dovolovat adaptaci a posílení velitelství brigádní úrovně jako základ pro vytvoření EU FHQ. Takto vytvářené EU FHQ musí mít schopnost vedení společné operace a musí být certifikováno, že splňuje požadovaná vojenská kritéria. Velikost EU FHQ, které má být nasazeno do operací Battle Group, musí být udržována na tak nízkých počtech, jak je to jen možné. Na základě vzájemných vztahů mezi EU FHQ a jádrem operačního svazku Battle Group EU je vyžadována interoperabilita. Proto je výhodné, když jsou oba prvky operačního svazku poskytnuty jedním členským státem EU. Příslušné EU FHQ musí být členským státem EU poskytujícím Battle Group postaveno a připraveno s dostatečným předstihem. To zaručuje možnost zabezpečit včasnou aktivaci EU FHQ, provést jeho sladění a přípravu předurčených osob.

- ***Taktická úroveň velení a řízení v operacích EU***

Velitelství Battle Group EU (BGHQ - Battle Group Headquarters).

Velitelství Battle Group EU je místem velení praporečného typu. Velitelství Battle Group zabezpečuje činnost informačního systému, podmínky pro práci velitele Battle Group a štábu při plánování, řízení a provádění operačních zásahů, taktické vzdušné přepravy a logistického zabezpečení operačně manévrujících prvků. Pro řízení operační činnosti operačně manévrujících prvků se u velitelství Battle Group EU vytváří hlavní místo velení Battle Group EU a několik mobilních taktických míst velení.

Hlavní místo velení – H MV

Hlavní místo velení může být podle situace mobilní nebo stacionární, a v závislosti na počtu rot v operační sestavě, kterou budou vytvářet jádra operačně manévrujících prvků, se u H MV musí vytvářet odpovídající počet taktických míst velení (TMV) praporečného typu. Tato TMV jsou vyčleněna, připravována a aktivována pro zabezpečení velení operačně manévrujícím prvkům nasazovaným do prostoru operačních zásahů. Pro organizaci velení a stanovení počtu míst velení je rozhodující skutečnost, zda Battle Group EU bude nasazena centralizovaně jako kompaktní

vojenská formace (prostor nasazení cca 10 000 km²) nebo decentralizovaně, formou operačně manévrujících prvků (prostor operace až milion km²). V operaci Battle Group EU se praporu svým charakterem, místem a úlohou v operační sestavě stává stálým místem velení roty. Je velitelským stanovištěm, ze kterého velitel roty řídí probíhající operační činnost, čerpá potřebné informace o situaci v prostoru operačního zásahu a realizuje svá rozhodnutí k řešení krizové situace.¹⁴

2.3.2 Evropská bezpečnostní strategie

V prosinci 2003 byl schválen dokument „Bezpečná Evropa v lepším světě, Evropská bezpečnostní strategie“. Ta označuje terorismus a proliferaci zbraní hromadného ničení jako nejzávažnější hrozby dnešního světa. Tyto hrozby nepovažuje za hrozby čistě vojenského charakteru, kterým by se mohlo čelit pouze vojenskými nástroji. Každá z nich naopak vyžaduje kombinaci různých nástrojů.

Prvním strategickým cílem EU je rozšiřování zóny bezpečnosti kolem Evropy. EU tedy usiluje o to, aby země na hranicích Evropy byly dobře spravovány a řízeny. Chce také podporovat rozšiřování této zóny ve dvou strategických směrech. Na východ od hranic Evropy tvoří cílovou skupinu postsovětské republiky, jež nejsou členy EU. Na jihu jde o oblasti Středomoří, zejména pak Blízkého východu.

Druhým strategickým cílem EU na počátku 21. století je vyřešení palestinsko – izraelského konfliktu. Dosažení tohoto cíle je pro EU základním předpokladem pro úspěšné řešení ostatních problémů spojených s Blízkým východem, který je nejvýbušnější oblastí světa a generuje nejvíce hrozeb teroristické povahy.

Třetím strategickým cílem EU je posílení mezinárodního řádu v rámci stávajícího globalizovaného světa. Vyjadřuje nesouhlas s tím, aby si velké a vojensky silné státy osvojovaly právo samy rozhodovat, kdy nastává vhodný okamžik pro uskutečnění ozbrojené intervence a kdo nebo kdy by měl vytvářet pro tyto intervence pravidla.

Zpracováním a schválením vlastní bezpečnostní strategie EU potvrdila odhodlání získat kromě silného ekonomického postavení i vliv na mezinárodní bezpečnost. Chce vystupovat jako velmoc svého druhu, která klade důraz na globální přístupy k bezpečnosti, a proto svou bezpečnostní strategii nekoncipuje jako doktrínu vojenské intervence. EU se tímto dokumentem jasně odlišila od administrativy USA,

¹⁴ KULÍŠEK, J. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 3. Praha, 2008, s. 41-45.

neboť nesdílí její posedlost vojenskými technologiemi jakožto odpovědí na nové hrozby. Klade naopak větší důraz na preventivní a politické a ekonomické působení a na politické řešení regionálních konfliktů, především pak izraelsko-palestinského. I přes výrazné rozdíly mezi americkou a evropskou bezpečnostní strategií, nevystupuje EU jako protiváha, nýbrž jako strategický spojenec, který má stejné priority, ale odlišné způsoby jejich dosahování. Jedním z velmi důležitých směrů politiky EU jako celku i jejích jednotlivých zemí je zejména rozvojová pomoc. EU je teprve na počátku dlouhé cesty vytváření vlastní strategické kultury. Bude muset překonávat závažné rozdíly jednak v přístupu jednotlivých členských států k bezpečnostním hrozbám světa na počátku 21. století, jednak v míře, do jaké jsou ochotny postupovat rizika. Evropská unie se také zabývá posuzováním otázky, jaké jsou její skutečné možnosti a jaké úkoly z toho vyplývají pro nejbližší budoucnost. Došla k závěru, že není schopna mimo Evropu preventivně zasáhnout proti akci nestátních činitelů, kteří by použili zbraně hromadného ničení. Nemůže proti nim vyslat na vzdálenost pět tisíc kilometrů do 15 dnů ani jednu brigádu. Stejně tak nemá schopnosti samostatně vést mimo Evropu regionální válku, do níž by musela své síly nasadit ve lhůtě do 21 dnů. Navíc EU není připravena ani na humanitární intervence vysoké intenzity, jež by vyžadovala přepravu například 10 tisíc vojáků na vzdálenost pět tisíc kilometrů. Všechny výše uváděné skutečnosti jednoznačně předurčují skromnost bezpečnostněpolitických ambicí EU. Jsou také základem její orientace především na preventivní a na postkonfliktní působení, při němž dominují především nevojenské nástroje, zatímco nasazení vojenských nástrojů je až tím nejzazším řešením.¹⁵

Přestože Irácká krize, jako důležitý stimul pro vznik Evropské bezpečnostní strategie, způsobila hluboké vnitřní rozpory v EU, strategie byla vytvořena na přesvědčivé shodě mezi členskými státy EU na základní orientaci zahraniční politiky (např., že použití síly je nástroj poslední možnosti a vždy vyžaduje mandát Rady bezpečnosti OSN). Je možné říci, že krize uvnitř EU ohledně Iráku byla jedním z hlavních stimulů pro vytvoření Evropské bezpečnostní strategie.

K dosažení svých cílů zřídily země Evropské unie orgány, které EU řídí a které přijímají potřebné právní předpisy. Nejdůležitější z nich jsou:

¹⁵ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha, 2009, s. 298-300.

- **Evropská rada**

Je nejvyšším orgánem pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku v tom smyslu, že určuje principy a všeobecné směřování této politiky. Amsterdamská smlouva říká, že Evropská rada rozhodne o společné strategii, která bude následně unií naplňována. Na základě společných strategií může Rada Evropské unie přijímat rozhodnutí, opatření nebo společná stanoviska kvalifikovanou většinou.¹⁶

- **Rada Evropské unie**

Skládá se z ministerských představitelů členských zemí. Záležitosti SZBP jsou projednávány s ministry zahraničí v Radě pro všeobecné vztahy. Rada Evropské unie přijímá rozhodnutí pro formulaci a naplňování SZBP na základě všeobecných principů stanovených Evropskou radou. Amsterdamská smlouva pověřuje Radu Evropské unie úkolem doporučovat Evropské radě společné strategie a ty potom naplňovat. Záležitosti Rady pro všeobecné vztahy jsou připravovány na úrovni národních zastupitelů – velvyslanců – ve Stálém výboru představitelů.

Každých šest měsíců se střídají členské země EU v předsednictví Evropské rady, Rady Evropské unie a dalších podřízených orgánů a pracovních skupin. Po období šesti měsíců reprezentují unii v záležitostech SZBP v ostatních mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích. V tomto úkolu napomáhá předsednictví generální tajemník Rady Evropské unie a zároveň vysoký představitel pro SZBP ve spolupráci s Evropskou komisí. Vysoký představitel pro SZBP, generální tajemník Rady Evropské unie je rovněž vysokým představitelem pro SZBP, asistuje Radě EU při formulování a naplňování politických rozhodnutí a tam, kde to bude nezbytné, povede jménem Rady EU, na požádání předsednictví, dialog se třetí stranou.¹⁷ Očekává, že přinese do EU „bezpečnostní“ kulturu a že jeho znalost a zkušenost z bezpečnostní problematiky napomůže při formování politicko – vojenských struktur EU. Plánovací skupina (PU), která byla vytvořena rovněž na základě Amsterdamské smlouvy, je součástí sekretariátu Rady EU a patří do odpovědnosti vysokého představitele pro SZBP. Personál PU je složen z představitelů sekretariátu, zástupců členských zemí, Evropské komise a Západoevropské unie.

¹⁶ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha, 2000, s. 63-64.

¹⁷ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha, 2000, s. 46-51.

Úkoly PU jsou následující:

- monitorování a analýza vývoje situace v oblastech zájmu SZBP
- vyhodnocování zájmů unie a označování oblastí, kam by se měla SZBP v budoucnu zaměřit, hodnocení a včasné varování před událostmi a situacemi, které mohou mít negativní následky, včetně politických krizí, na základě požadavku Rady EU, předsednictví nebo z vlastní iniciativy, předkládat návrhy pro formulování politiky EU v Radě EU.

- **Evropská komise**

Plně se zabývá prací v oblasti SZBP a jejím úkolem je zajistit, aby SZBP byla v souladu s vnějšími ekonomickými vztahy a zájmy EU, tedy s oblastmi, kde právě Evropská komise hraje rozhodující roli. Evropská komise se účastní jednání Rady EU a jejich dalších orgánů. Rada může požádat komisi, aby předkládala vhodné návrhy k zajištění implementace společných rozhodnutí a stejně tak komise sama může iniciovat návrhy v oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky k projednání v Radě EU.¹⁸

Amsterdamská smlouva umožňuje radě EU jmenovat tzv. **zvláštní představitele** (Special Representatives) s mandátem pro řešení určitých politických záležitostí. Od doby vytvoření SZBP bylo jmenováno několik zvláštních představitelů – pro Blízký východ, oblast Velkých jezer v Africe a pro jihovýchodní Evropu.

2.3.3 Nástroje společné bezpečnostní a zahraniční politiky EU

Na rozdíl od ostatních oblastí, kterými se Evropská unie zabývá, není SZBP vybavena žádnými právními prostředky ve formě nařízení a regulací. Amsterdamská smlouva dává SZBP dva nové nástroje a to **společnou strategii a mezinárodní smlouvy**, vedle nástrojů, které již obsahuje Maastrichtská smlouva a kterými jsou společná stanoviska, společná opatření a deklarace¹⁹.

Společné strategie

Je rozhodováno Evropskou radou na doporučení Rady EU v oblastech, kde mají členské země důležité zájmy. Několik těchto strategií již bylo přijato. Rada EU naplňuje společné strategie prostřednictvím přijímání společných opatření a společných stanovisek.

¹⁸ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha, 2000, s. 38-41.

¹⁹ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha, 2000, s. 127-128.

Společná stanoviska

Rada EU může přijmout společné stanovisko jako vyjádření unie k určité záležitosti. Je potom na jednotlivých členských zemích, aby zajistily, že jejich národní pozice budou v souladu s tímto společným stanoviskem.

Společná opatření

Jsou přijímána Radou EU v určité záležitosti, která vyžaduje podniknutí praktických kroků Evropskou unií. Každé takové opatření je specifikováno cílem, obsahem, zdroji a podmínkami, za nichž bude naplněno.

Mezinárodní smlouvy

V případě, že je potřebné uzavřít mezinárodní smlouvu s jedním nebo více státy nebo s mezinárodní organizací v oblasti SZBP, může Rada EU pověřit předsednictví, aby zahájilo vyjednávání. Při takových jednáních může rovněž asistovat Evropská komise. Smlouvy jsou poté uzavřeny Radou EU (jednomyslně na doporučení předsednictví).

2.3.4 Lisabonská smlouva v evropské bezpečnostní politice

Lisabonská smlouva představuje po ratifikaci všemi členskými zeměmi bezpečnostní budoucnost Evropy. V Lisabonské smlouvě je bezpečnostní politika organicky spojena se zahraniční politikou, a to v hlavě č. 5 *Obecná ustanovení o vnější činnosti EU* a zvláštních ustanoveních o společné zahraniční a bezpečnostní politice, která jsou v samostatné kapitole 2 *Zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice*. Činnost EU na mezinárodní scéně spočívá na zásadách demokracie, právního státu, univerzálnosti a nedělitelnosti lidských práv a základních svobod, úcty k lidské důstojnosti, zásady rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva. To jsou hodnoty euroatlantické civilizace, které by měly být zásadní ve strategických rozhodovacích procesech o zahraniční a bezpečnostní politice a jejich respektování je podmínkou členství v Evropské unii. V jejich duchu by měly být i rozvíjeny vztahy s ostatními aktéry evropské a světové bezpečnosti. Unie se soustřeďuje především na předcházení konfliktům a na řešení primárních příčin bezpečnostních hrozeb. Podle Lisabonské smlouvy se pravomoc EU ve Společné zahraniční a bezpečnostní politice vztahuje na všechny oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti, včetně postupného vymezení společné obranné politiky, která by mohla vést ke společné obraně. Bezpečnostní

politika EU obsažená v Lisabonské smlouvě byla podrobena kritice. Podle článku 22, odst. 2 písm. a) chce EU „chránit své hodnoty, základní zájmy, svou bezpečnost, nezávislost a celistvost“. Stanoví se i konkrétní postupy „o strategických zájmech a cílech“ rozhoduje Evropská rada (čl. 22 odst. 1), a to výhradně na návrh vysokého představitele nebo komise. Jednotlivý členský stát tedy nemá ani právo konkrétně nic navrhnout, může jen požadovat zařazení diskuze na pořad jednání Rady. Článek 23 konstatuje, že pravomoci EU se vztahují na všechny otázky týkající se bezpečnosti. Nikdo nesmí mít jiný názor, čl. 23 totiž stanoví, že „Členské státy aktivně bezvýhradně podporují zahraniční a bezpečnostní politiku Unie a respektují činnost Unie v této oblasti.“ A přikazuje se, že členské státy se „zdrží jakéhokoli jednání, které je v rozporu se zájmy Unie“ (čl. 23 odst. 3). V Severoatlantické smlouvě ustanovující NATO se uvádí: „Každá ze smluvních stran prohlašuje, že žádné její současné platné mezinárodní závazky vůči kterékoli jiné smluvní straně nebo kterémukoli třetímu státu nejsou v rozporu s ustanoveními této smlouvy, a zavazuje se, že nepřijme žádný mezinárodní závazek, který by byl s touto smlouvou v rozporu“. To upozorňuje na problémy, které ve vztahu mezi EU a NATO mohou v souvislosti s realizací SZBP podle Lisabonské smlouvy vzniknout. Je nutno vzít na vědomí, že státy EU nemají již takovou volnost jako dříve, což by se projevilo v podobných aktivitách, jako bylo např. jednání s USA o vytvoření protiraketového štítu. Viz článek 32 (bývalý článek 16 Smlouvy o EU). S cílem vymezit společný přístup vedou členské státy v Evropské radě a v Radě vzájemné konzultace o všech otázkách obecného zájmu týkajících se Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Dříve než členský stát podnikne jakékoli kroky na mezinárodní scéně nebo přijme jakýkoli závazek, který by mohl mít dopad na zájmy EU, vede v Evropské radě nebo v Radě konzultace s ostatními členskými státy. Sbližováním činností zajišťují členské státy, že je Unie schopná prosazovat své zájmy a hodnoty na mezinárodní scéně. Členské státy jsou mezi sebou solidární. Vymezila-li Evropská rada nebo Rada společný přístup EU ve smyslu prvního pododstavce, vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a ministři zahraničních věcí členských států koordinují svou činnost v Radě. Diplomatičká zastoupení členských států a delegace EU ve třetích zemích a při mezinárodních organizacích mezi sebou spolupracují a přispívají k vytváření a provádění společného přístupu.²⁰

²⁰ RAŠEK, A. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 2. Praha, 2010, s. 9-10.

2.4 Evropská bezpečnostní a obranná politika (EBOP)

EBOP se dá charakterizovat, jako snaha, aby se Evropa vymanila z dědictví studené války a mohla díky adekvátním vojenským prostředkům (jejichž operability nedosáhne jinak než vzájemnou spoluprací a specializací jednotlivých armád členských států) zasáhnout proti válečným konfliktům a krizím na kontinentě nebo v jiných oblastech, které jsou všeobecně považovány za „spadající pod egidu“ Evropanů (např. Afrika). EBOP má také Evropské unii umožnit realizaci vojenských operací bez pomoci USA, a postupně i NATO, na jehož kapacity je zatím EBOP navázána a s nímž je zatím v zásadě komplementární v duchu dělby práce. Tyto operace má pak Evropská unie uskutečňovat v souladu se svými hodnotami (podpora lidských práv, demokracie, politického a kulturního pluralismu, míru a prosperity na evropském kontinentě i ve světě) a principy (důraz na mezinárodní právo, multilateralismus, spolupráci a asistenci). Vedlejším, nikoli však méně podstatným smyslem EBOP je rovněž stimulace evropských vlád k tomu, aby více dbaly na svou vlastní obranu (vydávaly více prostředků na zbrojení) a zbavily se tak své dosavadní bezpečnostní závislosti na Spojených státech.

Projekt EBOP má zatím velmi krátkou, leč dynamickou historii, která je vyplněna řadou úspěchů. Samotná EBOP, která se vyvinula s předcházejícího projektu Evropské bezpečnostní a obranné identity („evropský pilíř NATO“), se nakonec dočkala přijetí všemi státy EU, a to hlavně díky tomu, že jejím iniciátorem spolu s Francií byla i Velká Británie, která dokonce sama sebe nyní považuje za tahouna tohoto projektu. Do jisté míry a za určitých podmínek deklarovaly podporu projektu EBOP také Spojené státy. EBOP je ukotvena v primárním právu Evropské unie, má své vlastní instituce a v jejím rámci se postupně vytváří Síly rychlého nasazení a Bojové skupiny. Pod hlavičkou EBOP (a vlajkou EU) se již uskutečnily na Balkáně a v Kongu i první vojenské operace, byť všechny zatím s oporou vojenských a plánovacích kapacit NATO. EBOP se navíc těší velké podpoře veřejného mínění v členských státech EU, které ji preferuje před NATO a spoléháním se na Spojené státy.

Přes tyto nepopiratelné úspěchy má EBOP velké limity, do značné míry příznačné pro celou SZBP či celý proces evropské politické integrace. Realizace cílů EBOP je totiž do velké míry výsledkem kompromisů mezi státy EU a rukojmím jednoty jejich postojů v zahraničně-politických a bezpečnostních otázkách, které se dosahuje velmi těžko, převážně ve vztahu k oblastem, jež jsou pro národní zahraniční politiky prioritní. Každý ze států EU do naplňování cílů EBOP promítá své národní zahraničně-

politické a bezpečnostní preference a každý ze států EU vnímá jinak potřebu autonomizace evropské obrany a evropské politické emancipace či roli NATO a USA v evropské bezpečnosti. V neposlední řadě projekt EBOP diskredituje pokračující neochota členských států vydávat více prostředků na obranu, z důvodů napjatých evropských rozpočtů zatížených sociálním státem. Evropané sice chtějí převzít více zodpovědnosti za svou obranu a být důležitějším světovým aktérem, ale nejsou ochotni na to vynaložit adekvátní prostředky.

EBOP je zcela logický krok z hlediska politické integrace. EBOP je úzce spjatá s hodnotami států EU (jsou zahrnuty v jejích cílech) a v tomto smyslu je také jistým faktorem tvorby evropské identity bez toho, že by se z Evropské unie vytvářelo státní společenství. Realizace cílů EBOP je jinými slovy příležitost k tomu, aby státy EU v souladu se svými hodnotami a principy realizovaly svou zahraniční a obrannou politiku a pomohly tím i okolnímu světu. Mnoho politiků dokonce takovéto světové angažmá Evropské unie chápe nejen jako možnost a příležitost, ale dokonce povinnost. Vychází z toho, že pro takové angažmá má Evropská unie více než dostatečnou legitimitu (nutným předpokladem je jednotný postoj pětadvaceti či více členských států, který již má váhu) a dostatečné prostředky. V oblasti „hard power“ se sice Evropská unie zdaleka nemůže vyrovnat Spojeným státům. Na druhou stranu, v oblasti soft power Evropská unie, díky pestrosti svých aktivit a politik (i aktivit a politik členských států), disponuje velmi dobrými prostředky, počínaje diplomacií přes politickou a ekonomickou spolupráci až po různé druhy asistence a humanitární pomoci (EU je největším dárce humanitární pomoci na světě).²¹ V neposlední řadě Evropské unii pomáhá v tomto smyslu také to, že se její zahraniční politika či zahraniční politiky členských států ve světě těší větší důvěře než zahraniční politika Spojených států, především díky všeobecnému evropskému důrazu na multilateralismus a mezinárodní právo. A právě EBOP ke zmíněné široké škále prostředků z oblasti „soft power“ přidává ještě prvek „hard power“ zatím jen v poměrně omezené míře.

3 BATTLE GROUP

Battle group (BG) je nejmenší samostatná vojenská jednotka (uskupení), která je schopna rozmístění a udržitelnosti v prostoru operace. Má stanoveny doby pohotovosti k nasazení a dosažení prostoru operace, včetně doby působení v operaci. Věcné

²¹ PACHTA, L. *Evropská bezpečnostní a obranná politika ve světě transatlantických vztahů*. [online]. 2005 [cit. 2005-04-06] Dostupný z WWW:<http://www.europeum.org/doc/arch_eur/LPachta_EBOP.pdf>.

projednávání bylo zahájeno v únoru 2004 a vycházelo ze společného britsko-francouzsko-německého návrhu, který spočíval v tom, že k možné realizaci sil rychlé reakce EU by mělo dojít prostřednictvím naplnění zámyslu vytvoření bojových uskupení EU. Tento záměr byl schválen Evropskou radou v červnu 2004. V té samé době vrcholily práce na novém „hlavním cíli 2010“ (HG 2010 - Headline Goal 2010), který nahradil původní cíl vojenských schopností EU v rámci SZBP - Helsinky Headline Goal z roku 1999. Nový HG 2010, který definuje nové základní požadavky na vojenské schopnosti, byl přijat v květnu 2004. HG 2010 klade důraz na kvalitativní stránku nabízených vojenských schopností jako je dostupnost, rozmístitelnost a udržitelnost sil, jejich interoperabilita, vybavení, velení a řízení, efektivní zpravodajská činnost a průzkum, účinnost nasazení, odolnost a ochrana apod. V definování HG 2010 se také odráží evropská bezpečnostní strategie, vývoj strategického (bezpečnostního) prostředí a zkušenosti z prvních vojenských operací EU. Klíčovým prvkem HG 2010 je vytvoření sil rychlé reakce EU, a to i cestou bojových uskupení EU. Hlavní smysl zámyslu vytvoření EU BG spočívá ve zvýšení schopnosti EU reagovat vojensky na vzniklé krizové situace především rychlým, efektivním a účinným rozmístěním předem připravených a vyčleněných bojových jednotek udržovaných v příslušném stupni pohotovosti. EU BG je jedním z možných způsobů naplnění záměru sil rychlé reakce EU. Je definováno jako vojensky účinná, spolehlivá a soudržná bojová formace sil vysoké pohotovosti EU, schopná vést samostatnou operaci nebo počáteční fáze operací většího rozsahu. Je založeno na praporečném úkolovém uskupení o počtu zhruba 1500 vojáků, posíleném prvky bojové podpory a prvky zabezpečení. Může být postaveno na mezinárodních základech, avšak čistě jednonárodní BG není vyloučeno. Jeho organizační struktura může být upravena v závislosti na charakteristice konkrétní operace. EU BG je podřízováno určenému operačnímu velitelství EU.

Scénář pro nasazení bojového uskupení není jednoznačně daný. EU BG může být nasazeno k plnění úkolů v rámci celého spektra tzv. scénářů EU podle „Katalogu požadavků 2005“ (Requirement Catalog 2005). Jedná se o následující varianty scénářů:

- oddělení nepřátelých stran použitím síly včetně nastolení míru a zabezpečení zásobovacích linií;
- předcházení konfliktu včetně preventivního nasazení vojsk, odzbrojovacích operací a prosazení embarga;
- evakuace osob z nepřátelského prostředí;
- asistence v humanitárních operacích jiných mezinárodních organizací včetně asistence při odstraňování následků katastrof a asistence při evakuaci uprchlíků;

- obsazení míst vstupů do prostoru operace (přístavů anebo letišť) a zajištění nasazení hlavních sil při operacích většího rozsahu;
- k plnění dalších úkolů a řešení situací v rozsahu schválených operací.

Z hlediska možného prostoru působení by do těchto operací mohlo být nasazeno EU BG v souladu s evropskou bezpečnostní strategií kdekoliv na světě. Z plánovacích důvodů se uvádí vzdálenost do 6000/15 000 km od Bruselu. Schopnost rychlé reakce v případě EU BG znamená schopnost rozmístitelnosti (přepravitelnosti) a zahájení plnění bojového úkolu v prostoru možné operace do deseti dnů od rozhodnutí Rady EU zahájit takovou operaci.²²

3.1 Druhy úkolových uskupení

Pro plnění úkolů může AČR vytvářet variabilní úkolová uskupení, jejichž složení, vnitřní struktura, výzbroj a systém velení a řízení, bude co nejlépe odpovídat zadání, které bude před AČR postaveno:

a. Divizní úkolové uskupení

Divizní úkolové uskupení představuje nejvyšší formu příspěvku České republiky do operací společné obrany v případě konfliktu vysoké intenzity. Divizní úkolové uskupení bude podle charakteru úkolu kromě velitelství divize, jeho spojovacího praporu a provozního praporu zahrnovat 3 mechanizované brigády (z toho 1 mobilizačně vytvářená nebo poskytnutá na základě dvoustranné dohody se společným státem), dělostřeleckou brigádu (z toho 1 dělostřelecký oddíl mobilizačně vytvářený nebo poskytnutý na základě dvoustranné dohody se společným státem), protiletadlový oddíl, vrtulníkové křídlo a letecké návodčí, průzkumný prapor, rota bezpilotních průzkumných prostředků, středisko elektronického boje, 1-2 ženijní prapory, prapor chemické ochrany s mobilními biologickými týmy, brigádu logistické podpory s dalšími posilovými prvky, zdravotnický prapor (vytvořený ze zdravotnické základny) s dalšími posilovými prvky, prapor vojenské policie a další potřebné prvky.

b. Brigádní úkolové uskupení s mobilizačním rozvinutím

Bude poskytováno do operace společné obrany nízké intenzity. Jeho jádro bude tvořeno mechanizovanou brigádou posílenou o prvky dle konkrétní situace. Počet osob

²² KRÁSNÝ, A., SOCHA, O. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 3. Praha, 2007, s. 45-46.

by měl být kolem 4700. Uskupení může být nasazeno kdekoliv na teritoriu NATO mimo území Severní Ameriky.

c. Brigádní úkolové uskupení bez mobilizačního rozvinutí

Bude tvořeno pro konflikty nízké intenzity a/nebo operace na prosazení míru. Jádru bude tvořeno částí mechanizované brigády, v počtech do 3 000 osob. Varovací doba bude minimálně 1 rok, přičemž norma pohotovosti by se v závislosti na aktuálním zapojení ČR do jiných operací mohla pohybovat od 20 do 180 dnů. Doba nasazení nebude delší než 6 měsíců.

d. Praporní úkolové uskupení

Bude tvořeno pro operaci společné obrany nízké intenzity nebo operace na prosazení míru a nebo operace na podporu a udržení míru. Bude mít jádro tvořené mechanizovaným praporem nebo praporem chemické ochrany v celkových počtech okolo 1000 osob. Toto uskupení bude v rámci spojeneckých sil začleněno do struktury mnohonárodní brigády nebo nasazeno na plnění samostatného úkolu v podřízenosti velitelství vyššího mnohonárodního uskupení, např. při ochraně prostoru za bojujícími vojsky, k obraně strategických objektů, k protivýsádkovým operacím apod.

e. Rotní úkolové uskupení

Bude tvořeno pro operace na prosazení míru nebo operace společné obrany nízké intenzity, při operacích na podporu nebo udržení míru nebo humanitárních a záchranných operacích v zahraničí. V počtech do 250 osob bude mít jádro tvořené rotou chemické ochrany s mobilním biologickým týmem nebo rotou pasivních sledovacích systémů. Působení tohoto uskupení v rámci spojeneckých sil bude dlouhodobé s rotací po 6 měsících.

Pro humanitární nebo záchranné operace bude rotní úkolové uskupení tvořeno rotou chemické ochrany s mobilním biologickým týmem, záchranným odřadem (posíleným v případě potřeby pracovníky a prostředky civilních záchranných složek a humanitárních organizací) nebo polní nemocnicí. Doba nasazení by neměla přesáhnout lhůtu 1 až 2 měsíců. Uskupení s jádrem tvořeným rotou chemické ochrany bude nasazeno především k odstraňování následků jaderných nebo chemických havárií. Doba nasazení těchto úkolových uskupení by neměla přesáhnout lhůtu 6 měsíců.

3.2 Výstavba Battle groups

Operační svazek Battle Group může být vytvořen jedním nosným státem nebo mnohonárodní koalici členských států EU. V některých případech se mohou na výstavbě operačního svazku BG podílet i státy, které nejsou členy EU. Avšak ve všech případech se mnohonárodní složení, interoperabilita a vojenská efektivnost stávají rozhodujícími kritérii jeho výstavby. Skutečnost, že Battle Group je založena na principech vojenské efektivity a mnohonárodního složení (v rámci mnohonárodních sil je poměrně mnohem obtížnější dosáhnout vojenské efektivity než u sil národních, je to podmíněna rozdílností doktrín, úrovní výcviku a jazykových znalostí apod.) klade zvláště vysoké nároky a požadavky na nosný stát. Nosný stát je zodpovědný nejenom za zajištění připravenosti Battle Group (v souladu s kritérii certifikace), ale také za organizaci velení a řízení, strategickou přepravu a strategickou zálohu. Strategická záloha se pro případ, že nastanou neočekávané problémy nebo vyvstane potřeba okamžitého posílení Battle Group, trvale nachází ve stavu pohotovosti k nasazení na signál. Přesto však, některé Battle Groups mohou vykazovat vyšší úroveň vojenské efektivity než jiné. Mnoho členských států EU není samo schopno poskytnout plně národní Battle Group. Proto vojenská spolupráce při jejich výstavbě je jediným řešením. Trvale musí být vynakládáno mimořádné úsilí, aby bylo zajištěno, že mnohonárodnostní princip nepovede k rozmělnění nebo nepříznivým dopadům na vojenskou účinnost. Bojové uskupení EU je založeno na principech vojenské efektivity a mnohonárodního složení.

3.3 Časové normy pro nasazení BG EU

Ambici EU je dosáhnout toho, aby Rada EU byla schopna přijmout rozhodnutí k zahájení operace do pěti dnů od schválení tzv. záměru řešení krize (CMC - Crisis Management Concept) politickým a bezpečnostním výborem EU. Ambici EU pro zasazení sil do operace je, aby tyto síly zahájily plnění operačního úkolu v prostoru operace do deseti dnů od rozhodnutí Rady EU zahájit krizovou operaci. Na základě těchto časových lhůt musí být operační svazek Battle Group udržován ve vysokém stupni operační pohotovosti k nasazení pět až patnáct dnů. Tyto časové normy jsou ambiciózní a nebudou klást tlak pouze na rozhodovací proces EU, ale také na rozhodovací procesy národní, protože všechny členské státy EU musí vyslovit souhlas s provedením mise. Krátký časový úsek mezi rozhodnutím Rady EU zahájit operaci a jejím skutečným zahájením klade vysoké nároky na organizaci činnosti. Vzhledem k

tomu, že čas vymezený na nasazení Battle Group do operace představuje pouze deset dnů pro vynaložení všeho organizačního úsilí ke zvládnutí tohoto úkolu, je nutno na politicko-strategické úrovni jasně definovat, zda zahájení operace je totožné s nasazením všech sil a prostředků operačního svazku Battle Group nebo jen nasazením sil a prostředků předsunovaných v první vlně strategického přesunu. I když se Battle Groups nacházejí ve vysokém stupni připravenosti, jejich rychlé nasazení závisí nejenom na dosažených schopnostech, ale také na rychle přijatém politickém rozhodnutí na úrovni EU. Rozhodnutí Rady EU nasadit Battle Groups do operace vyžaduje značné politické aktivity na národních úrovních, jakož i v rámci EU samotné. Členské státy EU musí vyslovit s tímto nasazením souhlas, což velmi často vyžaduje schválení od národních parlamentů. Toto je poměrně jednoduché, když se na nasazení Battle Group do operace podílí pouze jeden nebo dva členské státy. S nárůstem účasti dalších zemí na nasazené Battle Group se zvyšuje složitost tohoto rozhodovacího a schvalovacího procesu. U některých členských států EU si záměr vybudovat a nasadit Battle Group do operace vyžádal změny v parlamentních a legislativních procedurách tak, aby došlo k naplnění požadavků nutných k uskutečnění rychlého nasazení sil.

Doposud však není jasné, co se stane a jaké bude řešení situace v případě, že členský stát EU (potenciální budovatel) odstoupí od svého závazku, nebo odmítne účast svého kontingentu na nasazení Battle Group do operace. Prozatím neexistuje návod, jakým způsobem, v jakém časovém horizontu a nasazením kterých záložních sil a prostředků, bude tento nenadálý výpadek vojenských schopností řešen. Jedním z možných způsobů řešení takového výpadku je uvést do stavu připravenosti současně obě Battle Groups nacházející se v pohotovosti a k tomu ještě i strategickou zálohu. Tím se vytvoří možný zdrojový rámec pro řešení úhrady nenadálého deficitu vojenských schopností.²³

3.4 Operační prostředí prostoru nasazení

Od roku 2001 nepřetržitě vzrůstá angažovanost EU v Africe. Na této angažovanosti se svým úsilím podílí většina členských států EU. Vstup EU do světového politického dění, jako nového činitele ve světových záležitostech, se odráží v rozšiřujícím rozsahu intervencí EU na africkém kontinentě. Od klasického rozvoje spolupráce a poskytování humanitární pomoci až po inovaci operací a misí zaměřených na reformy bezpečnostních systémů. Spolu se svými členskými státy představuje EU

²³ KULÍŠEK, J. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis Armády české republiky* č. 3. Praha, 2007, s. 56-59.

jednoho z největších poskytovatelů pomoci africkým zemím. Svými akcemi EU podporuje působení a činnost OSN v Africe. Z tohoto pohledu mohou být intervence EU považovány za podporu konceptu všestranné účinnosti při řešení chronicky se opakujících krizí v této části světa. Všestranná účinnost je představována výsledky, kterých bylo dosaženo poskytnutím humanitární a rozvojové pomoci, diplomatické a technologické podpory a vedením vojenských operací za účasti zainteresovaných stran a mezinárodních organizací.

V dokumentech EU je zdůrazněno, že bez míru nemůže být dosaženo trvalého rozvoje. Taktéž evropská bezpečnostní strategie z roku 2003 zdůrazňuje, že bezpečnost je podmínkou rozvoje.

Ozbrojené konflikty nejenže ničí infrastrukturu, včetně sociální infrastruktury, ale vytváří prostředí pro růst kriminality, pokles investic, prostředí, ve kterém je normální ekonomická činnost zcela nemožná. Toto prostředí se nevyhnutelně stává operačním prostředím, ve kterém budou působit operační svazky Battle Groups EU. Znalost tohoto operačního prostředí je proto rozhodujícím prvkem schopnosti úspěšně řešit vznikající krize. Proto ještě před nasazením Battle Group EU do expediční operace musí být všem účastníkům expediční operace zcela pochopitelné a jasné, z čeho se operační prostředí skládá, jaké jsou jeho charakteristiky, jakým výzvám v něm budou muset čelit.²⁴

3.5 Vojenské operace

Ve vymezeném prostoru (operační) zodpovědnosti je vedena celá škála vojenských operací. V případě potřeby se může zřídit válčiště nebo prostor operace pro každou operaci zvlášť. Operační velitel se může rozhodnout, zda bude řídit operace přímo na válčišti nebo v prostoru operace, nebo zda řízení ponechá na velitelích společných úkolových uskupení a soustředí se na řízení celkové činnosti v prostoru (operační) zodpovědnosti.

Prostor (operační) zodpovědnosti je vymezen rezolucí RB OSN (popř. společným usnesením Rady EU). Zpravidla je tento prostor vymezen na základě politických nebo geografických hranic. V souladu s mandátem OSN a společným usnesením Rady EU je operační velitel oprávněn plánovat a vést operace v rámci prostoru (operační) zodpovědnosti.

²⁴ KULÍŠEK, J. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 3. Praha, 2009, s. 19-23.

Válčiště je geografický prostor, který je kombinací částí vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Válčiště se vytváří k vedení velkých bojových operací nebo válečných tažení. Válčiště se především zřizuje při formálním vyhlášení války a je nezbytné, aby zahrnovalo více než jeden prostor operace (nebo společný operační prostor a samostatný prostor operace) za účelem zabezpečení velení a řízení, logistiky, ochrany sil a vzájemné podpory sil. Válčiště zpravidla nezahrnuje celý prostor (operační) zodpovědnosti, ale může přesahovat hranice dvou nebo více sousedících prostorů (operační) zodpovědnosti.

Prostor operace je geografický prostor, který se skládá z částí vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Je to prostor vymezený pro vedení společných expedičních operací. Prostory operace se zpravidla zřizují, když rozsah operací v čase, prostoru, stanovených cílech a množství nasazených sil přesahuje rámec společného operačního prostoru. Může být vytvořen jeden nebo více prostorů operace. Jednotlivé prostory operace budou zpravidla geograficky oddělené a povedou se v nich operace zaměřené na splnění rozdílných operačních úkolů. Prostor operace je systémově menší než válčiště, ale je natolik rozsáhlý, aby umožňoval vedení operací do hloubky a po delší časové období. Prostory operace jsou zpravidla spojeny s vedením velkých vojenských operací a tažení.

Prostor operačního zásahu je to místní geografický prostor, který zpravidla zahrnuje důležité správní středisko provinčního typu, letiště, přístav, významný železniční uzel apod. Prostory operačních zásahů se určují při variantě decentralizovaného nasazení sil a prostředků Battle Group EU. Operačně manévrující prvky jsou nasazovány do vytipovaných prostorů operačních zásahů k provedení operace v měřítku rotního úkolového uskupení. Bojové zóny a přístupové (týlové) zóny. V prostoru (operační) zodpovědnosti může být vytvořena bojová zóna a přístupová zóna. Bojová zóna je prostor, kde se vedou bojové operace. Bojová zóna se zpravidla rozprostírá mezi týlovou hranicí pozemních sil a oblastí probíhajících bojů. Přístupová (týlová) zóna zahrnuje přístupové komunikace (dopravní tepny), logistické organizace a další nutná zařízení k poskytování všestranné podpory, logistického zabezpečení a zásobování bojujících sil.

Přístupová (týlová) zóna zpravidla zahrnuje týlové části prostoru operace (nebo válčiště v případě, že je vytvořeno) a sahá od prostoru operace až k evropskému kontinentu nebo prostoru (operační) odpovědnosti velitele, který zabezpečuje podporu

bojujících sil. Přístupová (týlová) zóna zahrnuje letiště a přístavy, které zajišťují přísun sil a produktů logistického zabezpečení do operačního prostoru.²⁵

3.6 Podíl členských států EU na realizaci konceptu Battle Group

Členské státy EU mají několik možností se podílet na realizaci konceptu Battle Group:

1. Při vysoké úrovni politicko-vojenských ambic a v závislosti na vojenské vyspělosti mohou jednotlivé členské státy EU poskytnout Battle Group čistě národní (síly a prostředky operačně manévrového prvku jsou součástí ozbrojených sil jednoho státu). Avšak oblast velení a řízení, v jakékoliv formě, vždy zůstává mnohonárodní.
2. Vycházejíce z konceptu nosného státu poskytnout Battle Group, do které jeden členský stát EU přispívá bojovými prvky, zatímco ostatní státy pro Battle Group vyčleňují složky bojové podpory a všestranného bojového zabezpečení.
3. Vytvořit mnohonárodní Battle Group, pro kterou všechny zúčastněné státy vyčleňují zdrojový rámec sil a prostředků za účelem vytvoření jednotlivých komponentů Battle Group.
4. Poskytnout vybrané vojenské schopnosti k podpoře nebo zabezpečení činnosti Battle Group.

Zjevnou výhodou národních Battle Groups je vysoký stupeň jejich homogenity, co se týká překonávání jazykové bariéry, přípravy a systému velení a řízení. To vede k vytvoření vysoké úrovně bojové efektivity a interoperability, které jsou životně důležité pro úspěšné vedení operací na vynucení míru. Možnost zasazení národní Battle Group je lépe zajištěna, protože pouze jeden členský stát EU přijímá stěžejní a konečné rozhodnutí k provedení operace. Vojenská závislost na ostatních členských státech je podstatně nižší než u Battle Groups s mnohonárodním složením. Nevýhodami národních Battle Groups jsou vysoké finanční náklady na zabezpečení jejich činnosti a skutečnost, že nemohou působit jako hnací síla pro zvýšení vojenské spolupráce s ostatními členskými státy EU. Navíc v okamžiku, kdy dochází k zahájení operace

²⁵ KULÍŠEK, J. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č.3. Praha, 2009, s. 22-23.

Battle Group, se z politického hlediska jeví výhodnějším sdílet všechna možná rizika spolu s ostatními členskými státy EU.

3.7 Česká republika a budování Battle Group EU

3.7.1 Politicko - vojenské ambice ČR

Česká republika se jako členský stát EU formou svého příspěvku na prosazování ESDP v současném bezpečnostním prostředí podílí na obhajobě vlastních zájmů a zájmů EU. Doposud však nebyly politicko - vojenské ambice ČR směrem k EU přesně definovány. Přesto podílem ČR na budování konceptu Battle Group EU se dá vyvodit, že naplňování politicko - vojenských ambic ČR se bude odehrávat ve třech variantách:

1. ČR jako nosný stát ve spolupráci se Slovenskou republikou organizačně, operačně a materiálně připraví velitelství sil EU a kontingent CZE/SVK Battle Group EU na vedení integrované expediční operace, a tím vytvoří předpoklady pro naplnění politickovojenských ambic ČR.

2. ČR připraví svůj příspěvek na výstavbě Battle Group EU a bude se podílet na vedení integrované expediční operace EU za výše uvedených podmínek vysláním kontingentu do 300 osob.

3. ČR se bude podílet na budování Jednotných evropských sil. Základním předpokladem naplnění politicko - vojenských ambic byla úspěšná výstavba CZE/SVK Battle Group EU a její zařazení do 6 měsíční pohotovosti pro možné vedení integrované expediční operace.

3.7.2 Příprava osob a výcvik jednotek CZE/SVK Battle Group EU

Koncept Battle Group si vynutil změny ve způsobech vedení operace. Připouští se nasazení samostatného operačního svazku Battle Group v oblastech poměrně vzdálených od Evropského kontinentu. To klade důraz na strategickou přepravu a masivní logistické zabezpečení. Úspěch operace závisí především na prostředcích taktické vzdušné přepravy. Integrovaná expediční operace vyžaduje neustálé zdokonalování výcviku jednotek a přípravy velitelů a štábů. Proto výrazným rysem výcviku a přípravu příslušníků AČR se musí stát cílevědomost, konkrétnost a maximální přiblížení podmínkám vedení integrované expediční operace.

Výstavba Battle Group je doprovázena snahou zodpovědět důležité faktory:

- za prvé správně předjímat charakter příští možné expediční operace a v souladu s tím stanovit způsoby přípravy a výcviku jednotek,
- za druhé najít takové formy a metody výcviku, které zabezpečí realizaci zásad na způsob vedení expedičních operací obsažených v doktríně Battle Group a z ní vyplývajících požadavků na výcvik jednotek,
- to znamená učit vojenské profesionály tomu, co budou potřebovat v expediční operaci a nezatěžovat je tím, co bezprostředně nepotřebují pro její vedení,
- přípravu a výcvik je nutno organizovat a provádět tak, aby se výsledný efekt dal použitelným způsobem využít i ve většině dalších nastávajících operací.

Jednotlivce a jednotky je nutno připravovat a cvičit v souladu s principy a zásadami asymetrické manévrové taktiky. To umožní, aby se zdrojový rámec jednotek pro vytvoření CZE/SVK Battle Group EU stal souhrnem nejlépe připravených bojových jednotek, jaké kdy měla AČR k dispozici. Jedním z druhů forem přípravy je účast v zahraničních operacích. Účast v zahraničních operacích zabraňuje odtržení přípravy a výcviku od potřeb praktického plnění operačního úkolu.²⁶

Od července 2009 byla desetina české armády v pohotovosti pro Evropskou unii. Na půl roku tvořila sílu rychlého zásahu a do deseti dnů měla být nasazena v Africe nebo Asii. Musela být plně soběstačná. Byla to doposud největší armádní mise v rámci EU a zároveň velká výzva pro Českou republiku. Naše bojové uskupení bylo první, jež bylo tvořeno výhradně z nových členů Evropské unie. Celkem se zúčastnilo 2 300 českých vojáků a 400 Slováků. Jádrem byla 4. brigáda rychlého nasazení, údernou silou pak 43. výsadkový mechanizovaný prapor, součástí byly rovněž vrtulníky a transportní letouny, dělostřelectvo, chemici, polní nemocnice a další jednotky. Nebyl zde předpoklad, že by byla nasazena celá síla najednou. Příprava nebyla jednoduchá, nebylo zcela jasné, na co se vojáci připravují, místo, kde budou případně nasazeni, bylo neznámé. Při přípravě výcviku nebylo možné se zaměřit jen na poušť nebo džungli, protože logicky se spekulovalo o tom, že jednotka by mohla být nasazena v Africe, a to v Čadu nebo Kongu. Je těžké reagovat, když nevíte, kde a proti čemu vás nasadí. Jednotka měla charakter lehké Battle group a její schopnosti byly nejen bojové, ale byla

²⁶ KULÍŠEK, J. *Vojenské rozhledy – teoretický časopis armády české republiky* č. 2. Praha, 2009, s. 11-30.

připravena i na evakuační a humanitární operace a další. Do deseti dnů od rozhodnutí Rady Evropské unie a aktivace jednotky by se pak do místa případného nasazení přesunulo určité jádro jednotky, které by následně zabezpečilo přísun hlavních sil. Velitelství bylo umístěno v německé Postupimi, kde byli do práce v mezinárodním štábu zapojeni kromě českých a slovenských vojáků i příslušníci z dalších zemí EU.

Tabulka č. 2: Mise

P.č.	Mise /místo působení	Vedoucí stát nebo organizace	Doba působení	Celkový počet VZP	Druh účasti
1.	Desert Shield/Desert Storm (Saudská Arábie, Kuvajt)	USA	1990-1991	200	Chemická jednotka
2.	UNGCI (Humanitární operace OSN na pomoc Kurdům a Šítům, Irák)	OSN	1991-2003	320	Strážní kontingent
3.	UNPROFOR (Chorvatsko-Krajina)	OSN	1992-1995	2 250	Prapor
4.	UNCRO (Chorvatsko – Krajina)	OSN	1995-1996	750	Prapor
5.	UNTAES (Chorvatsko-Východní Slavonie)	OSN	1996-1998	100	Polní nemocnice
6.	IFOR, SFOR a SFOR II (Bosna a Hercegovina, Chorvatsko)	OSN/NATO	1996-2001	6300	Mechanizovaný prapor
7.	AFOR (Mezinárodní humanitární mise organizovaná na poskytnutí pomoci obětem zemětřesení Albánie-Turecko)	NATO	1999	100	Polní nemocnice
8.	KFOR (Kosovo)	OSN/NATO	1999-2002	980	Mechanizovaný prapor
9.	Essential Harvest	NATO	2001	120	Výsadková skupina
10.	KFOR (Kosovo)	OSN/NATO	2002-2005	3 070	Česko-slovenský prapor
	KFOR (Kosovo)	OSN/NATO	2005	1 650	Kontingent AČR KFOR
11.	Trvalá svoboda (Enduring Freedom) (Kuvajt)	USA	2002-2003	613	Chemická jednotka
12.	ISAF (Afgánistán)	NATO	2002-2003-	269 + 11	Polní nemocnice+chirurgický tým
13.	MNF-I (Irák-Basra, Shaiba)	VBR	2003-2003-2003-2007	526 478+6	Polní nemocnice, instruktoři vojenské policie, polní chirurgický tým
14.	Trvalá svoboda (Enduring Freedom) (Afgánistán)	USA	2004, 2006, 2008	111 120 99	Skupina speciálních sil
15.	ISAF KAIA (Afgánistán, letiště Kábul)	NATO	2004-2008	173	Ženíjná jednotka, polní nemocnice, chemická jednotka, specialisté pro výcvik pilotů vrtulníků

16.	ISAF (Afgánistán, provincie Badakšán)	NATO	2005-2007	215	Ochrana německého provinčního rekonstrukčního týmu
17.	ISAF (Afgánistán, provincie Helmand)	NATO	2007-2008	35	Skupina speciálních sil
18.	ISAF (Afgánistán, provincie Uruzgán)	NATO	2008	80	Ochrana základny nizozemského úkolového uskupení
19.	ISAF (Afgánistán, provincie Lógar)	NATO	2008	9-200	Provinční rekonstrukční tým složený z vojáků a civilistů
20.	ALTHEA (EUFOR) (Bosna a Hercegovina)	OSN/EU	2004-2008	365	Strážní jednotka
21.	Winter Race (Pákistán)	NATO	2005-2006	30	Zdravotnický tým
22.	DRC/CAD EUFOR (Čad)	EU	2007-2009	3	Příslušníci štábu

Zdroj: TUMA, M., JANOŠEC, J., PROCHÁZKA, J. *Obranná politika československé a České republiky (1989–2009)*. Praha, 2009, s. 207–208.

4 ŘÍZENÝ ROZHOVOR

Na základě studia literatury a prohloubení znalostí, týkajících se problematiky, řešené v bakalářské práci, jsem se rozhodla svou tvůrčí část bakalářské práce věnovat rozhovoru s vojáky z povolání, jejichž dlouholeté zkušenosti se promítly i do odpovědí na mé připravené otázky.

Otázky :

- 1. Jak hodnotíte důležitost působení AČR v zahraničních operacích pro bezpečnost České republiky?*
- 2. Může EU hrát relevantní bezpečnostní roli v globálním a širším regionálním měřítku?*
- 3. Jak hodnotíte zapojení ČR do EU BG (evropská bojová uskupení – bojové síly rychlé reakce)? Je ČR (AČR) schopná plnit nové úkoly vyplývající ze zapojení se do BG EU?*

Odpovědi:

plk. gšt. Ing. Vladimír BARCA, MSS

Otázka č.1

Členství v mezinárodních organizacích jako jsou OSN, NATO, EU jsou životně důležité pro zajištění bezpečnosti ČR. Z členství v těchto organizacích plynou

České republice jednoznačné výhody, ale také závazky. Jedním za závazků je i účast v operacích pod hlavičkou těchto organizací. Pro Česko republiku je hlavní prioritou účast v operacích vedených po NATO. V druhém pořadí jsou to operace EU a na posledním místě je účast v operacích OSN. Účast v zahraničních operacích považují za velice důležitý prvek naší zahraniční politiky a jednoznačně posiluje vnější bezpečnost ČR. Význam a důležitost aktivní účasti ČR v zahraničních vojenských operacích NATO a EU daleko převažuje případné riziko ojedinělých teroristických útoků nadzemí ČR, jako odplata za naši účast v operacích v boji proti terorismu.

Otázka č.2

Pro zajištění bezpečnosti ČR je v životně důležité naše členství v Severoatlantické Alianci. NATO bylo založeno z důvodu zachování míru a bezpečnosti v euro-atlantickém prostoru po druhé světové válce, v podmínkách bipolárního světa. Podstatou vzniku EU byly zejména ekonomické pohnutky, i když v posledním období je i v politice EU patrný nárůst vojenských ambicí. Bezpečnostní otázky ale stále nejsou hlavními body agendy EU. V globální bezpečnostní architektuře má NATO hlavní a nezastupitelnou roli. EU může hrát pouze doplňkovou úlohu, a to zejména z důvodu absence systémů řízení a velení, které NATO v rámci dohod „BERLIN plus“, v případě potřeby, pro EU vyčleňuje. V zájmu ČR je udržovat politicko-vojenský charakter NATO s důrazem na zachování a dalšího rozvíjení transatlantické vazby. EU v budoucnu určitě bude hrát významnější bezpečnostní roli, ale jen v úzké spolupráci s NATO a jako doplněk k bezpečnostní politice NATO.

Otázka č.3

Určitě, ČR je schopna plnit své závazky vyplývajících ze zapojení do EU BG. Musíme si ale uvědomit, že síly a prostředky vyčleňované do EU BG jsou jedny a ty samé, které ČR vyčleňuje pro NATO pro vedení současných operací, nebo pro potřeby zabezpečení úkolů NRF. V praxi to znamená, že ČR není schopna v roce zapojení do NRF vyčlenit síly do EU BG. Proto si myslím, že by se EU měla profilovat zejména na zajištění vnitřní bezpečnosti evropských států, jak členů EU, tak nečlenských zemí, podobně jak v současnosti zabezpečuje policejní mise v Kosovu a Gruzii.

nrap. Petr FROLÍK

Otázka č.1

Působení ČR v zahraničních operacích je důležitá. Vyplývá z mezinárodních závazků a především z členství v NATO. Vystává však otázka: „Do kterých operací by

se měla AČR aktivně zapojit a neohrozí účast v této operaci naši bezpečnost?“. To jsou asi otázky, které si klade obyčejný občan naší republiky.

Určitě zapojení AČR do operací, kde se aktivně podílí na humanitární pomoci nebo ochraně lidských práv a svobod je na pravém místě. Je to lidské a správné! Na druhé straně aktivní zapojení do operací v boji proti mezinárodnímu terorismu na podporu celosvětového míru je také správné, ale je to také moudré?

Myslím si, že zapojení do boje proti terorismu bezpečnost našeho státu neposiluje, ba naopak oslabuje. Nebyly bychom ani první ani poslední stát, který by se stal terčem útoku za účast v boji proti terorismu. Máme zatím asi tu výhodu, že jsme tak malý stát, proti kterému se jim to zatím nevyplatí.

Otázka č.2

Myslím si, že EU v současné době nemůže hrát relevantní roli v bezpečnosti. Problémy v EU, jak ukázala krize v Řecku, jsou veliké. EU stojí teď spíše před otázkou své další existence.

Otázka č.3

Připravenost ČR a AČR plnit závazky v rámci EU BG je na velmi vysoké úrovni. Je potřeba a také moudré mít jednotky vyčleňované do těchto uskupení. Zvyšuje to prestiž ozbrojených sil ČR, ale též samotné ČR. Jde jen o to neslibovat EU, co není AČR schopna splnit bez problémů. Mám na mysli otázku peněz. Vše co ČR a AČR plní ve prospěch těchto uskupení je velice ovlivňováno ekonomickou situací našeho státu. Ta není zrovna „růžová“.

Je zapotřebí, aby jednotky vyčleňované do EU GB byly patřičně materiálně vybaveny na očekávané standardní úrovni. Bohužel tomu tak většinou není. Ale i přes tyto potíže se vojáci vždy s úkoly statečně poprali a úkoly splnily i za těchto nepříznivých podmínek. ČR zejména pak všichni vyčlenění příslušníci AČR budou i nadále připraveni plnit stanovené úkoly nejen z hrdosti na ČR, ale především z profesionální cti.

5 SYNTÉZA

5.1 Je Evropská unie připravena nést svůj díl zodpovědnosti za světovou bezpečnost?

Aby EU vyslyšela sílící volání po její pomoci s řešením regionálních i globálních bezpečnostních výzev, musí ještě dále rozvíjet účinnost a ucelenost svého

externího působení. Mezi ambicemi a zdroji EU je v současnosti mezera, se kterou bude třeba se vypořádat. Je zapotřebí si určit priority a promyšlenější rozpočtová rozhodnutí. K podpoře politických rozhodnutí je nutné posílit civilní a vojenské kapacity EU a navýšit jejich financování. Je zde jistá neochota Evropanů vydávat více prostředků na obranu a najít jednotu v zahraničně-politických otázkách v důsledku různorodosti národních zájmů, především pak evropských velmocí, bez nichž se evropská zahraniční a bezpečnostní politika nemůže realizovat. Společný civilně-vojenský přístup EU je třeba dále rozvíjet, a zajistit ještě pružnější chování EU.

Příkladem je současné dění v Libyi. Libyjské povstání postavilo EU a především některé její členské státy před těžkou volbu. EU se sice jasně ohradila proti masakrům civilistů, ale o případné vojenské operaci zmínka nepadla. Tento postup může vypadat jako slabost EU, ale vysvětlení lépe odráží povahu unijní zahraniční politiky. EU není státem se svrchovanou pravomocí k použití všech nástrojů bezpečnostní politiky, včetně vojenské síly. EU jedná v této oblasti na základě konsenzu, který s ohledem na povahu konkrétní krize nemusí být snadné nalézt. Také uvalení ekonomických sankcí je v případě EU právním aktem, který musí schválit všechny členské státy skrze odpovídající mechanismy Rady EU. Tento systém není samoúčelný, ale naopak odráží komplikovanou rovnováhu mezi sdílením suverenity mezi členskými státy a jejich snahu udržet si kontrolu nad politikou EU. Síla EU leží naopak v kolektivní akci a schopnosti vyjednávat v rámci mezinárodních organizací.

5.2 Je úkolové uskupení EU přínosem v oblasti zvyšování spolupráce členských států EU a rozvoje jejich vojenských schopností?

Operační svazek Battle Group může být vytvořen jedním nosným státem, nebo mnohonárodní koalicí států EU. V některých případech se mohou na výstavbě operačního svazku BG podílet i státy, které nejsou členy EU. Avšak ve všech případech se mnohonárodní složení, interoperabilita a vojenská efektivnost stávají rozhodujícími kritérii jeho výstavby. Skutečnost, že Battle Group je založena na principech vojenské efektivnosti a mnohonárodního složení, se spolupráce podílejících se států stává velmi úzkou, je třeba řešit problémy jako rozdílné úrovně výcviku, jazykové znalosti a to klade vyšší nároky a požadavky na státy jako je ochota spolupracovat. Úkolové uskupení EU je velkým přínosem v oblasti zvyšování spolupráce členských států EU.

Koncept Battle Group poskytuje EU specifický nástroj s celým rozsahem schopností rychlé reakce, který přispívá k tomu, že EU je soudržnější, aktivnější a schopnější. Koncept Battle Group umožňuje EU, aby pomocí vojenských prostředků

rychle reagovala na vznikající krize s ohledem na velikost a schopnosti Battle Groups zařazených do pohotovosti. Koncept Battle Group se proto stává efektivním nástrojem řešení všech krizových operací, nabízející velký potenciál do budoucnosti.

ZÁVĚR

Utlumením komunistické hrozby se do popředí dostaly nové asymetrické hrozby (nestátního charakteru). Nejzávažnější z nich je terorismus, jehož přítomnost pro západní svět tragicky potvrdily útoky z 11. září 2001. V souvislosti s těmito událostmi se zcela zásadně změnilo i chápání bezpečnosti a bezpečnostní politiky, které jsou v současnosti komplexními pojmy zahrnujícími širokou škálu vojenských i nevojenských prostředků. Tato skutečnost zásadním způsobem ovlivňuje bezpečnostní a obranné politiky evropských států (definice nových hrozeb), přispívá k legitimizaci existence bezpečnostní a obranné politiky. Evropská unie jako civilní a do budoucna i vojenská velmoc může být univerzální bezpečnostní strukturou.

Evropská unie dosud nemá definitivní strukturu, svou dnešní strukturu získávala postupně půl století. Také v prvních desetiletích 21. století bude evropská unie procházet evolučním, dynamickým procesem, jenž bude doprovázen vnitřním napětím, rozpory a krizemi, vyžadující složité kompromisy. Společná zahraniční politika bude vyžadovat svízelné zacvičování, společná obranná politika navíc předpokládá podstatné změny úloh, výzbroje a struktur jednotlivých národních armád. Jestliže Evropská unie chce skutečně dosáhnout cílů, které vlády členských států samy sobě a orgánům EU stanovily, musí zkrátka v příštích deseti letech splnit obrovské množství úkolů. Vnitřní vývoj EU a její jednání navenek bude samozřejmě ovlivněno chováním velmocí a ostatních států, tendencemi ve světovém hospodářství, duchovními a náboženskými proudy ve světě. Ať už budou národy mimo EU řešit nové světové problémy jakýmkoliv způsobem, v každém případě to ovlivní chování EU. Evropská unie se však nebude moci omezit pouze na reagování, nýbrž bude muset přinejmenším stejnou měrou iniciativně a aktivně hájit své vlastní zájmy.

Evropská unie v současné době prožívá krizi eura, ale i krizi globálního finančního systému. Evropské vlády rozhodly, že bankovní vklady musí být chráněny za každou cenu. Dokonce i za tu cenu, že se jejich země mohou dostat na hranici bankrotu. Řecko získalo půjčku ve výši 110 miliard eur a Irsko 85 miliard. Jenomže Španělsko by mohlo potřebovat až 400 miliard a není jisté, že by bylo posledním potřebným. Cena za zachraňování bankovního systému se dostane do bodu, kdy bude neunesitelná. Výsledkem může být politický i finanční chaos, který by se stal závažnou

bezpečnostní hrozbou. Zajišťování obrany státu vyžaduje dlouhodobě stabilizované financování, jež by politický a finanční chaos uvnitř EU závažně ohrozil.

Společný civilně-vojenský přístup EU je třeba dále rozvíjet, a zajistit ještě pružnější chování EU. Schopnost EU vyslat jednotky rychlého nasazení je také třeba upevnit. Sdílení a seskupování schopností je cestou kupředu v situaci, kdy se ve všech zemích snižují rozpočty na obranu.

EU vojenský personál nasazuje, kdy a kde je zapotřebí, avšak jejím úkolem není vést válku, nýbrž budovat mír. EU není vojenská aliance. Řešení každé krize, krizové situace či konfliktu musí být vždy politické a její konání v rámci EBOP je vždy pevně ukotvené v politických strategiích, formovaných konsenzuálně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Portál, s.r.o., 2009. 328 s. ISBN 978-80-7367-540-0.
2. HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. 465 s. ISBN 80-86432-95-5.
3. JANÍČEK, L., DRDLA, M., RAIS, K. *Evropská unie, instituce, ekonomická, bezpečnostní a sociální politika*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství a nakladatelství Computer Press, 2002. 289 s. ISBN 80-7226-819-8.
4. PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.
5. SCHMIDT, H. *Sebezáchova Evropy*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Paseka, 2003. 184 s. ISBN 80-7185-561-8.
6. TŮMA, M., JANOŠEC, J., PROCHÁZKA, J. *Obranná politika Československé a České republiky (1989-2009)*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2009. 231 s. ISBN 978-80-7278-522-3.
7. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2007. Č. 3. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
8. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2008. Č. 3. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
9. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2009. Č. 1. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
10. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2009. Č. 2. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
11. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2009. Č. 3. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
12. *Vojenské rozhledy : teoretický časopis armády České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2010. Č. 2. Praha : Prezenční a informační centrum MO. ISSN 1210 – 3292.
13. *Vojenská strategie České republiky*. Ministerstvo obrany České republiky. 2004. Praha : Agentura vojenských informací a služeb. ISBN 80-7278-235-5.

Elektronické zdroje

1. *Akty o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii* [online]. 2003, [cit. 19. února 2003]. Dostupné na WWW:<<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12003T/htm/12003T.html>>.
2. *Smlouva o Evropské unii* [online]. Dostupné na WWW: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf>.
3. *PACHTA, L. Evropská bezpečnostní a obranná politika ve světě transatlantických vztahů* [online]. Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2005 Dostupný na WWW:<http://www.europeum.org/doc/arch_eur/Plachta_EBOP.pdf>.

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
BG	Bojové uskupení (Battle Group)
CZE/SKV BG EU	Česko-slovenské bojové uskupení Evropské unie
ČR	Česká republika
EBOP	Evropská bezpečnostní a obranná politika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EU BG	Bojové uskupení Evropské unie (European Union Battle Group)
EUMS	Vojenský štáb Evropské unie (European Union Military Staff)
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
HDP	Hrubý domácí produkt
HG 2010	Hlavní cíl 2010 (Headline Goal 2010)
HMV	Hlavní místo velení
ISAF	Mezinárodní bezpečnostní asistenční síly
MO	Ministerstvo obrany
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy, Severoatlantická Aliance
NRF	Síly rychlé reakce Severoatlantické Aliance (NATO Response Force)
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OHQ	Operační velitelství (Operational Headquarters)
OSN	Organizace spojených národů
PU	Plánovací skupina (Policy Unit)
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
RRF	Evropské síly rychlé reakce (Rapid Response Forces)
SHAPE	Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (Supreme Headquarters Allied Powers, Europe)
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
TMV	Taktické místo velení
ZEU	Západoevropská unie

ABSTRAKT

HLUBUČKOVÁ, P. *Evropská bezpečnostní a obranná politika EU – bojové uskupení EU : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 56 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Marek Breburda.

Klíčová slova: Bezpečnost, Evropská unie, Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie, Společná bezpečnostní a obranná politika Evropské Unie, bojové uskupení Evropské unie.

Práce řeší pojetí bezpečnosti v České republice, zkoumá zapojení České republiky do Evropské bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie. Je zde zmíněno evropské pojetí lidské bezpečnosti a popsána Evropská bezpečnostní strategie. Analyzuje změny v bezpečnostní politice Evropské unie, které přineslo přijetí Lisabonské smlouvy. V práci je popisováno bojové uskupení Evropské unie, jeho vznik, průběh přípravy, normy pro nasazení bojového uskupení, dále pak podíl členských zemí na realizaci konceptu Battle Group. Zabývá se zapojením České republiky do bojových uskupení Evropské unie, přípravou osob a výcvikem jednotek podílejících se na Battle groups. Práce shrnuje změny v bezpečnostní politice Evropské unie, zabývá se ambicemi Evropské unie týkajícími se bezpečnostní politiky a poukazuje na cíle a úkoly, které by v dalších letech Evropská unie měla naplnit.

ABSTRACT

HLUBUČKOVÁ, P. *European Security and Defence Policy of the EU - Battle groups EU : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 56 p. Supervisor: Ing. Marek Breburda.

Key words: Safety, the European Union Common Foreign and Security Policy of the European Union, Common Security and Defence Policy of the European Union, Battle groups European Union.

This bachelor thesis deals with the concept of security in the Czech Republic, examines the involvement of the Czech Republic into the European Security and Defence Policy of the European Union. I mentioned the European concept of human security and described the European Security Strategy. Thesis analyzes changes in the security policy of the European Union, which brought the Treaty of Lisbon. The paper described the European Union battle group, its origin, course training standards for deployment battle group, then the member state's implementation of the Battle Group concept. It deals with the Czech Republic into the European Union battle groups, preparation and training of the persons involved in the battle groups. The thesis summarizes the changes in the security policy of the European Union, dealing with the ambitions of the European Union's security policy and highlights the objectives and tasks that in other years, the European Union should meet.